
Årsberetning 2023

Forord

af formand Sanne Bager
og sekretariatschef
Marianne Schmidt

I maj 2023 offentliggjorde Justitsministeriet den sjette devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet, der indeholder en effektmåling med fokus på recidiv. Effektmålingen viser tilbagefaldet til kriminalitet over en etårig periode. Af rapporten fremgår det blandt andet, at andelen af børn og unge på 10-14 år, der begår nye overtrædelser af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, knivloven eller våbenloven efter en afgørelse i Ungdomskriminalitetsnævnet, er 12 procentpoint mindre end den tilsvarende andel af børn og unge i samme aldersgruppe, hvis sager ikke har været for nævnet. Der ses ingen statistisk signifikant forskel mellem grupperne, når effekten alene undersøges i forhold til tilbagefald til personfarlig kriminalitet. Med den nuværende undersøgelse kan der ikke dokumenteres en kriminalpræventiv effekt over for 15-17-årige.

Justitsminister, Peter Hummelgaard, udtalte i anledning af devalueringen: "Det er meget vigtigt, at vi på et tidligt tidspunkt får bremsset de helt unge, før de bliver vanekriminelle. Hvis vi lykkes med det, er der mange ofre, der bliver skånet. Samtidig kan vi give det barn eller den unge en chance for at få en almindelig skolegang – og senere en uddannelse og et arbejde. Derfor er jeg selvfølgelig overordentlig glad for at se de første positive tegn på, at Ungdomskriminalitetsnævnet faktisk kan gøre en vigtig forskel. Det kan få betydning for mange mennesker i fremtiden – ikke mindst for den enkelte unge, som ellers var på vej i den helt forkerte retning."

Det er bestemt glædeligt og understøttende for nævnets arbejde, at den første effektmåling viser, at indsatsen vedrørende de 10-14-årige har virkning.

I sensommeren indledte Rigsrevisionen en undersøgelse af indsatsen for børn og unge, som har begået kriminalitet. Hovedformålet med undersøgelsen er at afdække, om myndighederne lever op til tidsfrister og krav i forbindelse med indsatsen for at bekæmpe kriminalitet blandt børn og unge.

Ungdomskriminalitetsnævnet har bistået med oplysninger og data til brug for undersøgelsen. Rigsrevisionen forventes i efteråret 2024 at afgive sin beretning til Statsrevisorerne, og beretningen offentliggøres herefter med Statsrevisorernes bemærkninger.

Det er af både nævnets formandskab og koordinationsudvalg højt prioriteret at arbejde for, at sager for Ungdomskriminalitetsnævnet fremmes med den fornødne hurtighed. Når en ung begår kriminalitet, er det afgørende, at der sættes ind med en hurtig indsats. Derfor er nævnet i dialog med de myndigheder, som nævnet samarbejder med på området, for at sikre, at der forløber kortest mulig tid fra gerningstidspunktet, til sagen henvises til nævnet, og nævnsmødet kan afholdes.

Nævnet har foretaget særlige tiltag med henblik på at sikre bedre fristoverholdelse i hovedsagerne, herunder ved at søge berømmelse ad hoc hos retterne i videre omfang, ligesom der er fastlagt mere enkle retningslinjer for kategorisering af årsager til fristoverskridelser. Driftsstyring af genindbringelsessagerne er videreudviklet ved indførelsen af en central driftsstyringsmodel, som i videre omfang sikrer fokus på fremdrift i behandlingen af genindbringelsessagerne, herunder i endnu højere grad prioritering af sager af hastende karakter.

Nævnet har i 2023 udviklet en form på afgørelsen i hovedsager – en en-sides afgørelse – der giver overblik og egner sig kommunikativt bedre til udlevering til den unge på mødet.

Formandskabet har løbende fokus på forskellige emner, og på formandskabsmødet i november 2023 holdt Politiets Efterretningstjeneste blandt andet et oplæg om den øgede trussel fra højreekstremistiske unge.

Endvidere har formandskabet i 2023 vedtaget en ny forretningsorden for Ungdomskriminalitetsnævnet.

Der blev i 2023 afholdt fire temadage for nævnsmedlemmer med faglige oplæg og erfaringsudveksling. Hanne Warming, sociolog og professor ved Roskilde Universitet, holdt oplæg om inddragelse af den unges perspektiv, herunder i relation til nævnets dialog med den unge. Sektionsleder Thomas Vesterholt og politiassistent Kenneth Blumensaath fra Forebyggelsesafdelingen i Københavns Politi holdt oplæg om unges vej ind i kriminalitet. Politiinspektør René Raffo og analytiker Inge-Mai Jönsson fra forebyggelsessektionen i Østjyllands Politi holdt oplæg om kriminelle netværk og bander, og programchef ved Ole Kirk Fonden, Lisbeth Jessen, holdt oplæg om børn, der vokser op med vold i familien.

I 2023 afholdt nævnet for første gang erfaringsudvekslingsmøde for de børnesagkyndige psykologer, som er udpegede til at bistå nævnet.

Nævnet har igen i 2023 haft flere besøg af repræsentanter for myndigheder fra andre lande, som var interesserede i at høre nærmere om forebyggelse af ungdomskriminalitet og den danske ordning med Ungdomskriminalitetsnævnet. Endvidere blev vi af Katrine Barnekow Rasmussen, der er ph.d. og adjunkt på Det Juridiske Fakultet på Københavns Universitet, i september inviteret med til et besøg i det norske konfliktråd. Sammen med to næstformænd og flere medarbejdere fra nævnets sekretariat besøgte vi det norske konfliktråd og hørte om Norges konfliktrådsordning, ungdomsopfølgning og genoprettende processer. Besøget gav inspiration til flere overvejelser om genoprettende ret navnlig i relation til arbejdet med straksreaktioner, som fortsat har vores opmærksomhed. Det kan der læses nærmere om i årsberetningens afsnit om straksreaktioner, der også indeholder betragtninger fra Katrine Barnekow Rasmussen om det genoprettende element i straksreaktioner.

Vi har i foråret deltaget i en konference på Christiansborg om Ungdomskriminalitetsnævnet, som blev afholdt i forbindelse med, at Justitia, Red Barnet og Børns Vilkår udgav en rapport om børn og unges retssikkerhed i Ungdomskriminalitetsnævnet. Det er altid interessant at høre andres opfattelse af nævnet. Derfor indeholder årets beretning også betragtninger fra nogle advokater, som har deltaget i en lang række nævnsmøder, og som de første hører om de unges oplevelse af mødet.

Et af vores store fokusområder er selve afviklingen af nævnsmøderne, samtalen med den unge og – i tråd med blandt andet hensigten bag barnets lov – inddragelse af den unges synspunkter.

Formandskabet har derfor i efteråret 2023 vedtaget vejledende principper for samtalen med den unge. Formålet med de vejledende principper er med udgangspunkt i børnekonventionen at supplere ungdomskriminalitetslovens bestemmelse om dialogen på nævnsmødet.

Et andet formål med de vejledende principper er at udbrede kendskabet til, hvordan nævnet arbejder, særligt til landets kommuner, så de bliver bedre i stand til at forberede den unge på nævnsmødet. Nævnet har således i 2023 fortsat udbygget samarbejdet med kommunerne med henblik på at øge deres viden om nævnet og højne kvaliteten af det materiale, som modtages fra kommunerne. Årets beretning indeholder et afsnit herom, hvor der også fremgår nogle hovedbudskaber til kommunerne.

Det er primært en voldelig handling, der fører til, at en ung henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet. Sekretariatet har foretaget en undersøgelse af 60 udvalgte sager, hvor den unge er henvist på baggrund af vold, herunder med henblik på nærmere at afklare karakteren af volden, gerningsstedet samt udfaldet af nævnets afgørelse i disse sager. Årsberetningen indeholder i afsnit 2 en beskrivelse af resultatet af undersøgelsen.

De generelle tal for nævnets afgørelser fremgår af afsnit 1, og derudover indeholder årsberetningen et afsnit om anbringelse og hjemgivelse og et afsnit vedrørende de påklagede afgørelser.

Det er meget vigtigt, at vi på et tidligt tidspunkt får bremset de helt unge, før de bliver vanekriminelle. Hvis vi lykkes med det, er der mange ofre, der bliver skånet. Samtidig kan vi give det barn eller den unge en chance for at få en almindelig skolegang – og senere en uddannelse og et arbejde. Derfor er jeg selvfølgelig overordentlig glad for at se de første positive tegn på, at Ungdomskriminalitetsnævnet faktisk kan gøre en vigtig forskel. Det kan få betydning for mange mennesker i fremtiden – ikke mindst for den enkelte unge, som ellers var på vej i den helt forkerte retning.

Justitsminister Peter Hummelgaard i anledning af Justitsministeriets sjette devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet

Indholdsfortegnelse

Forord	2
--------------	---

1 Året i tal..... 5

1.1 Henviste og modtagne sager	5
1.2 Afgjorte sager	6
1.3 Udfaldet i nævnets afgørelser	7
1.4 Fristoverholdelse	9
1.5 Kriminalitet	10
1.6 Nævnets organisation	11

Fem år i sekretariatet – betragtninger om nævnets udvikling	13
--	----

2 Vold – den primære årsag til henvisning til nævnet..... 14

2.1 Undersøgelse af 60 sager	14
2.2 Sagens udfald i nævnet	16

3 Straksreaktioner..... 18

3.1 Antal og indhold	18
3.2 Flere afgørelser om straksreaktion i fremtiden	19

Genoprettende ret i Ungdomskriminalitets- nævnet – betragtninger fra forsker	20
---	----

4 Anbringelse og hjemgivelse.....22

4.1 Anbringelsesform	23
4.2 Hjemgivelse	24
4.3 Baggrunden for hjemgivelse	25

5 Ungdomskriminalitets- nævnet fra advokatens perspektiv.....27

6 Samarbejdet med kommunerne.....30

7 Påklagede afgørelser.....32

7.1 Ophævede afgørelser	32
7.2 Ændrede afgørelser	33
7.3 Underretninger mv.	34
7.4 Domstolsprøvelse	34

Bilag

Bilag 1. Beskikkede dommere i Ungdomskriminalitetsnævnet 2023	35
--	----

1

Året i tal

1.1 Henviste og modtagne sager

Der blev i 2023 henvist 922 sager (hovedsager¹) til Ungdomskriminalitetsnævnet, hvilket er lidt flere end i 2022, hvor der blev henvist 898 sager. Nævnet modtog 675 genindbringelsessager i 2023, hvilket er en mindre stigning i forhold til 2022, hvor nævnet modtog 655 sager.

Som det også har været tilfældet i tidligere år, blev der i 2023 henvist og modtaget flere sager vedrørende 15-17-årige end 10-14-årige. I 2023 udgjorde sagerne vedrørende de 15-17-årige – ligesom i 2022 – godt 60 % af nævnets sager.

Antallet af henviste sager har svinget lidt i løbet af de enkelte kvartaler i 2023. Der er henvist flest hovedsager i 4. kvartal. Der har derimod ikke været det store udsving i antallet af modtagne genindbringelsessager pr. kvartal i 2023.

i

Hovedsager og genindbringelsessager

Begrebet "**hovedsager**" anvendes om sager, der henvises til nævnet af politiet eller retten.

Sager vedrørende unge², der allerede er undergivet et forbedringsforløb, benævnes "**genindbringelsessager**". Disse sager kan være indbragt for nævnet af f.eks. kommunen, ungekriminalforsorgen eller efter anmodning fra en ung, der er fyldt 12 år, eller forældremyndighedsindehaverne grundet ændrede omstændigheder omkring den unge eller på grund af ny kriminalitet begået af den unge. Nævnet forholder sig i disse sager til, om det igangværende forløb eventuelt skal ophøre eller justeres.

1) 84 af de 922 henviste hovedsager vedrører unge i alderen 15-17 år, der er henvist til nævnet ved dom for kriminalitet, som er begået under et igangværende forbedringsforløb. Nævnet vurderer i disse tilfælde, om der skal fastsættes et nyt forbedringsforløb, eller om det eksisterende forbedringsforløb skal fastholdes eller ændres.

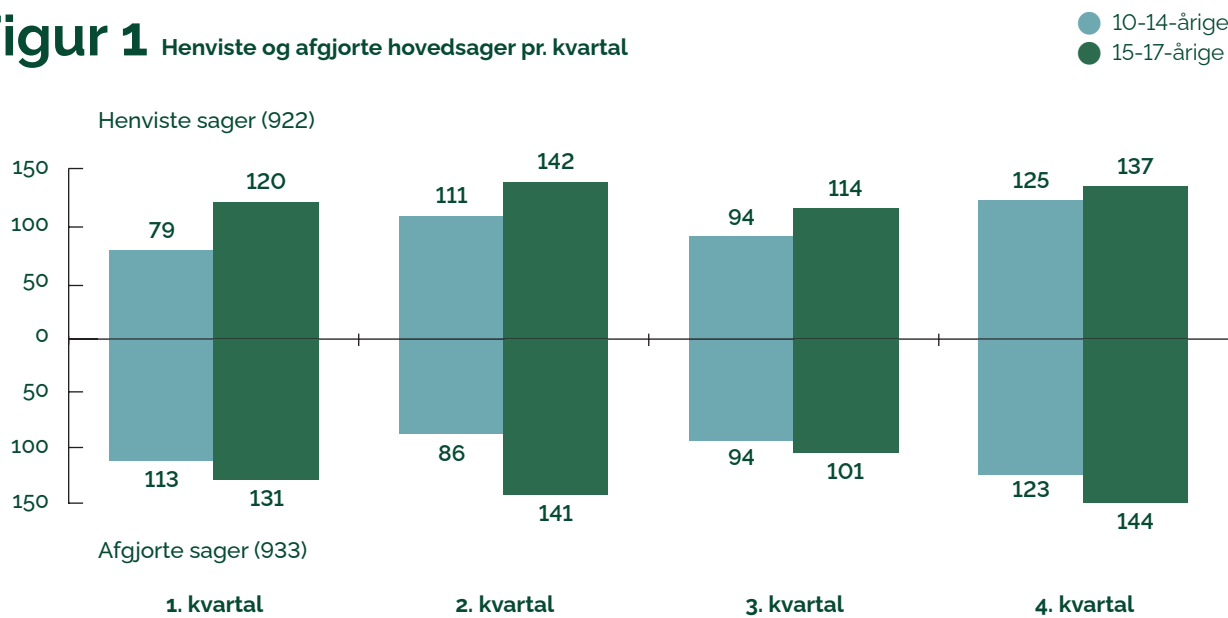
2) Ungdomskriminalitetsloven omfatter børn og unge i alderen 10-14 år samt unge i alderen 15-17 år. I lovgivningen omtales de 10-11-årige som børn, mens de 12-17-årige omtales som unge. I denne årsberetning anvendes for læsevenlighedens skyld udtrykket unge om hele nævnets målgruppe.

1.2 Afgjorte sager

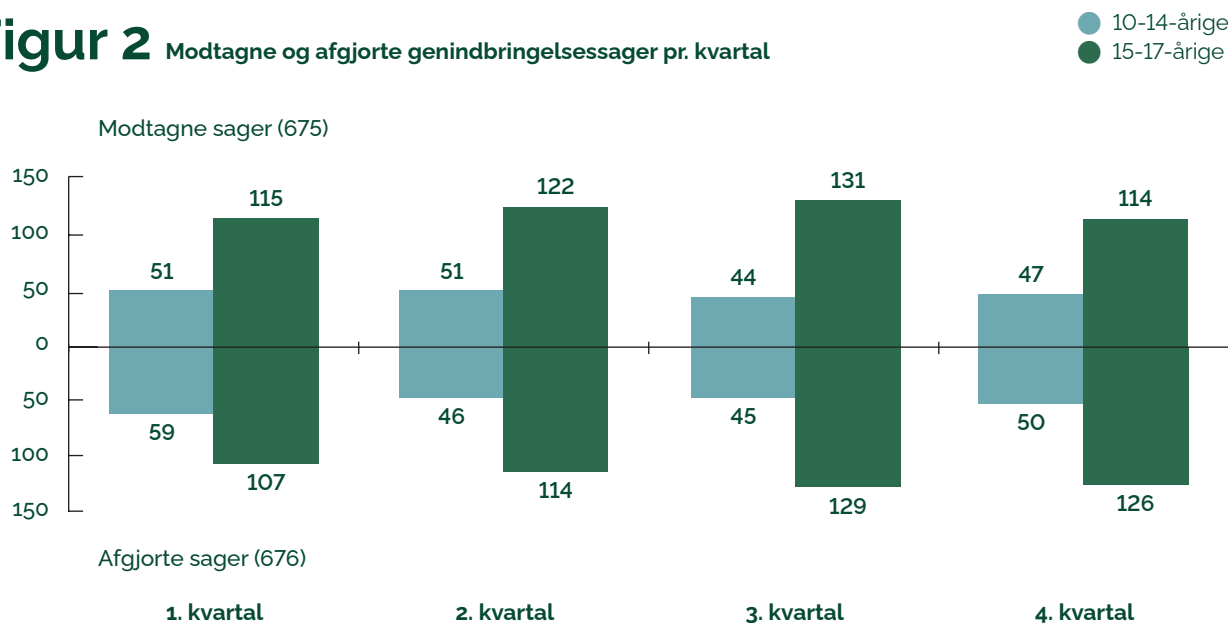
I 2023 afgjorde Ungdomskriminalitetsnævnet 933 hovedsager³ og 676 genindbringelsessager. Det er en stigning i antallet af afgjorte sager, da nævnet i 2022 afgjorde 880 hovedsager og 656 genindbringelsessager.

Antallet af afgjorte genindbringelsessager har været stigende siden 2019, dog i mindre omfang de seneste år. For de 10-14-årige afgjorde nævnet 194 genindbringelsessager i 2022 og 200 i 2023. For de 15-17-årige afgjorde nævnet 462 genindbringelsessager i 2022 og 476 i 2023.

Figur 1 Henviste og afgjorte hovedsager pr. kvartal

Figur 2 Modtagne og afgjorte genindbringelsessager pr. kvartal

3) 88 af de 933 afgjorte hovedsager vedrører unge i alderen 15-17 år, der er henvist til nævnet ved dom for kriminalitet, som er begået under et igangværende forbedringsforløb. Nævnet vurderer i disse tilfælde, om der skal fastsættes et nyt forbedringsforløb, eller om det eksisterende forbedringsforløb skal fastholdes eller ændres.

Hvad kan nævnet beslutte?

Nævnet kan overordnet træffe afgørelse om

- en **straksreaktion** og/eller
- et **forbedringsforløb**.

En **straksreaktion** fastsættes med et genoprettende formål efter ungdomskriminalitetslovens § 12 og kan eksempelvis bestå af en indledende samtale med henblik på konfliktmægling med den forurettede i sager om personfarlig kriminalitet.

Et **forbedringsforløb** kan bestå af en eller flere af de støtteforanstaltninger, som er oplyst i ungdomskriminalitetslovens § 13. Den unge kan blandt andet blive pålagt faste hjemkomsttidspunkter, misbrugsbehandling, deltagelse i skole, fritidsaktivitet eller praktik eller få en kontaktperson tilknyttet. Derudover følger det af lovens § 14, at nævnet som led i et forbedringsforløb kan anbringe en ung uden for hjemmet med eller uden samtykke.

1.3 Udfaldet i nævnets afgørelser

Som det fremgår af figur 3, traf nævnet afgørelse om at iværksætte foranstaltninger efter ungdomskriminalitetslovens bestemmelser i 65 % af sagerne svarende til 605 sager ud af de 933 afgjorte sager⁴. I 5 % af sagerne, som alle vedrører unge, der ved dom var henvist til nævnet for kriminalitet begået under et igangværende forbedringsforløb, traf nævnet afgørelse om, at det igangværende forløb skulle fortsætte, herunder i nogle sager med ændrede foranstaltninger. I 28 % af sagerne traf nævnet afgørelse om, at der ikke skulle iværksættes foranstaltninger efter ungdomskriminalitetsloven. Nævnet afviste 18 sager, hvilket svarer til knap 2 % af de henviste sager. Af de 18 afviste sager er otte sager afvist efter ungdomskriminalitetslovens § 36 a, hvorefter nævnet – på baggrund af indstilling fra kommunen – kan træffe afgørelse om, at der ikke skal iværksættes foranstaltninger, jf. §§ 12-14 af hensyn til svært nedsat psykisk funktionsevne hos den unge.

Nævnet traf i 2023 afgørelse om fastsættelse af straksreaktion i 40 sager. I 27 af de 40 sager traf nævnet tilige afgørelse om, at den unge skulle undergive sig et forbedringsforløb. Der er tale om en stigning fra 2022 og 2021, hvor nævnet traf afgørelse om at pålægge en straksreaktion i henholdsvis 16 og 13 sager.

Stigningen skal ses i lyset af den ændring af ungdomskriminalitetsloven⁵, som trådte i kraft den 1. juli 2022, og som medførte en lempelse af betingelserne for, hvornår nævnet kan pålægge en ung en straksreaktion⁶.

Nævnet traf – som det fremgår af figur 4 – afgørelse om at ændre forbedringsforløbet i 40 % af de afgjorte genindbringelsessager, svarende til 271 sager. Det omfatter blandt andet afgørelser om ændring af anbringelsessted, tilføjelse af foranstaltninger i den unges forbedringsforløb, ændringer i allerede iværksatte foranstaltninger i den unges forbedringsforløb samt forlængelse af forbedringsforløbet. Derudover er 15 % af genindbringelsessagerne, svarende til 101 sager, afgjort ved, at nævnet har taget kommunens orientering om ændring af anbringelsessted eller hjemgivelse med samtykke fra den unge og forældremyndighedsindehaverne til følge.

I 13 % af genindbringelsessagerne, svarende til 88 sager, traf nævnet afgørelse om at lade forbedringsforløbet ophøre i sin helhed. Nævnet traf i 31 % af genindbringelsessagerne, svarende til 211 sager, afgørelse om at lade forbedringsforløbet fortsætte uden ændringer. Under 1 % af genindbringelsessagerne blev afvist af nævnet. Afgørelser i genindbringelsessager omfatter både afgørelser truffet på et fysisk nævnsmøde og afgørelser truffet på skriftligt grundlag⁷.

4) Antallet omfatter afgørelser i 16 sager, der vedrører unge i alderen 15-17 år, der var henvist til nævnet ved dom for kriminalitet, som var begået under et igangværende forbedringsforløb, og hvor nævnet traf afgørelse om at iværksætte et nyt forløb.

5) Lov nr. 897 af 21. juni 2022

6) Se nærmere om straksreaktioner i afsnit 3, *Straksreaktioner*

7) Ungdomskriminalitetslovens § 21, stk. 3

Figur 3 Udfald i afgjorte hovedsager

Udfald	10 år	11 år	12 år	13 år	14 år	15 år	16 år	17 år	I alt
Foranstaltning	3	12	25	94	155	137	146	33	605
Ingen foranstaltning	6	4	26	31	57	51	55	29	259
Ungefaglig undersøgelse på institution	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Afvisning	0	0	0	0	2	2	9	5	18
Vurdering af eksisterende forbedringsforløb ved ny henvisning									
– Ændring af eksisterende forbedringsforløb						7	6	3	16
– Ingen ændring af eksisterende forbedringsforløb						11	13	11	35
I alt	9	16	51	125	214	208	229	81	933

Figur 4 Udfald i afgjorte genindbringelsessager

Udfald	10 år	11 år	12 år	13 år	14 år	15 år	16 år	17 år	I alt
Ændring af forbedringsforløb	1	1	4	27	57	65	69	47	271
Ophør af forbedringsforløb	0	1	1	7	13	22	21	23	88
Ingen ændring af forbedringsforløb	0	1	6	19	37	42	41	65	211
Afvisning	0	0	0	0	2	0	1	2	5
Beslutning om at tage orientering til følge	0	0	1	7	15	20	29	29	101
I alt	1	3	12	60	124	149	161	166	676

1.4 Fristoverholdelse

Det fremgår af ungdomskriminalitetsloven, at sager for Ungdomskriminalitetsnævnet skal fremmes med den fornødne hurtighed⁸. Sager vedrørende 10-14-årige skal som udgangspunkt behandles senest fire uger efter politiets henvisning af sagen. Vedrørende 15-17-årige er det forudsat, at sagerne skal behandles senest 14 dage efter endelig dom.

Hvis den unge skal afsone en ubetinget fængselsstraf, forudsættes det, at sagen som udgangspunkt skal behandles senest 14 dage før prøveløsladelses- eller løsladelsestidspunktet. Udgangspunktet kan fraviges, når der er tale om korte fængselsstraffe, hvor dette ikke tidsmæssigt vil være muligt⁹.

Som det fremgår af figur 5, er en del af nævnets sager ikke behandlet inden for fristen¹⁰. I 2023 er godt 50 % af nævnets afgjorte hovedsager behandlet inden for 14 dage efter fristen, hvilket er en lavere andel end i 2022, hvor der blev behandlet godt 60 % inden for 14 dage efter fristen. 27 % af de afgjorte hovedsager er i 2023 afgjort senere end fire uger efter fristen, og dette er en større andel i forhold til i 2022, hvor ca. 18 % blev afgjort senere end fire uger efter fristen.

Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat har i september 2023 undersøgt årsagerne til fristoverskridelse i de hovedsager¹¹, som nævnet afgjorde i 1. halvår af 2023, og hvor fristoverskridelsen er på mere end fire uger.

Undersøgelsen har vist, at en stor del af fristoverskridelserne på mere end fire uger blandt andet har skyldtes ophobning af sager lokalt, hvilket vurderes at skyldes, at der i kortere eller længere perioder er blevet henvist flere sager, der skal berammes i samme ret/politikreds, samt at der blandt andet i forbindelse med ferieperioder og sekretariatets overgang til nyt sagsbehandlingssystem i februar 2023 har været nedsat nævns mødeaktivitet.

I andet halvår af 2023 var der ligeledes ophobning af sager lokalt, herunder som følge af nedsat nævns mødeaktivitet i sommeren samt en periode med lavere bemanning i sekretariatet.

Ophobningen af sager er søgt imødegået ved, at retterne på baggrund af konkrete anmodninger fra nævnets formand har afsat flere mødedage i de respektive retter til afvikling af nævns møder, og ved udgangen af året var ophobningerne nedbragt de fleste steder.

Ligesom det også var tilfældet i 2022, skyldes fristoverskridelserne i sagerne vedrørende de 15-17-årige i flere tilfælde, at nævnet først har modtaget besked om en dom med henvisning til nævnet flere dage eller uger efter afsigelsen.

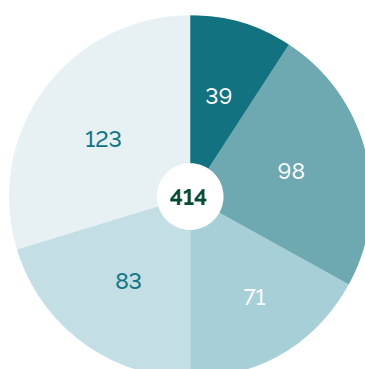
Herudover er der andre specifikke årsager til, at nogle sager ikke er behandlet rettidigt eller kort tid efter fristen, blandt andet forhold hos kommunen eller hos parterne, herunder forfald i anledning af sygdom eller fængsling.

Figur 5

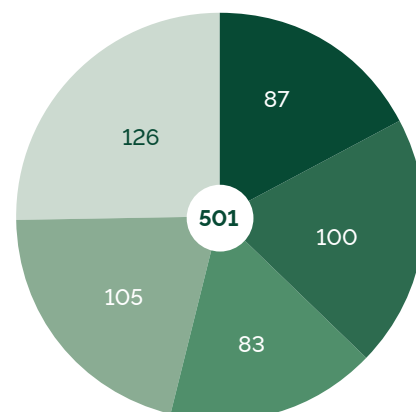
Fristoverholdelse i afgjorte hovedsager

- ● Behandlet inden for fristen
- ● Behandlet mellem 1 og 7 dage efter fristen
- ● Behandlet mellem 8 dage og 14 dage efter fristen
- ● Behandlet mellem 15 dage og 4 uger efter fristen
- ● Behandlet senere end 4 uger efter fristen

10-14-årige

15-17-årige

8) Ungdomskriminalitetslovens § 25

9) L 84: Forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, bemærkninger til § 25

10) Fristen er beregnet af de 915 sager og ikke af de 18 sager, hvor nævnet har truffet afgørelse om afvisning.

11) Der er afgjort 461 hovedsager i 1. halvår af 2023. 87 af disse, svarende til 19%, er behandlet senere end fire uger efter fristen.

Undersøgelsen omfatter ikke genindbringelsessager eller sager, der er blevet afvist, og hvor der ikke er sket realitetsbehandling.

Det er endvidere i forbindelse med undersøgelsen af fristoverskridelsen i 1. halvår af 2023 konstateret, at der i flere sager ikke ville være sket en fristoverskridelse på mere end fire uger, hvis sagen var blevet behandlet på et tidligere berammet nævnsmøde, som imidlertid blev aflyst af en specifik årsag.

1.5 Kriminalitet

Der sondres mellem, om en sag er henvist, fordi den unge er mistænkt eller dømt for personfarlig kriminalitet eller for anden alvorlig kriminalitet. Hvis den unge er mistænkt eller dømt for anden alvorlig

kriminalitet, er det tillige en betingelse for henvisning til nævnet, at den unge samtidig vurderes at være i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet.

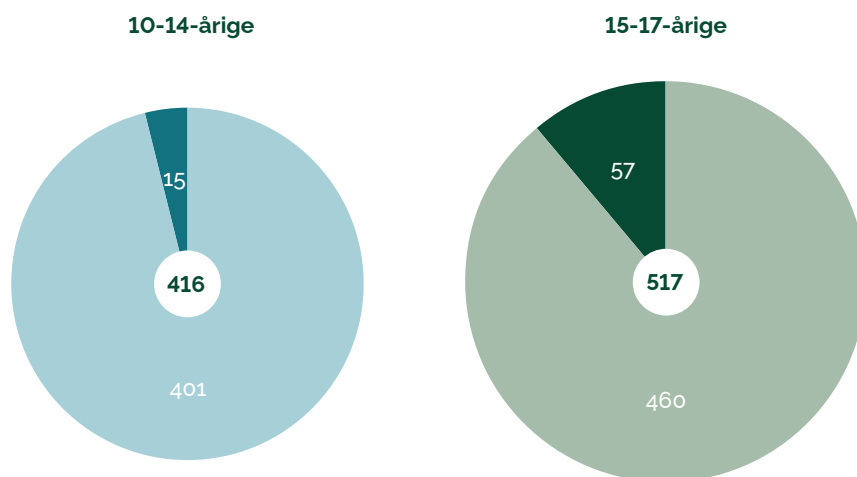
I 2023 er andelen af sager, der er henvist som følge af personfarlig kriminalitet, godt 92 %¹². Det er således alene knap 8 % af hovedsagerne, der er henvist til nævnet som følge af anden alvorlig kriminalitet. Denne fordeling svarer til fordelingen de tidligere år.

For de 10-14-årige er det alene 4 % af sagerne, der er henvist som følge af anden alvorlig kriminalitet, hvorimod det for de 15-17-årige er 11 % af sagerne, der er henvist som følge af anden alvorlig kriminalitet.

Figur 6

Kriminalitetstype i afgjorte hovedsager

● Personfarlig kriminalitet
● Anden alvorlig kriminalitet

12) Se nærmere om henvisning på baggrund af vold i afsnit 2. Vold – den primære årsag til henvisning til nævnet

1.6 Nævnets organisation

1.6.1 Nævnsmedlemmer

Ved udgangen af 2023 var der beskikket 311 nævnsmedlemmer fordelt på 78 dommere, 87 politiansatte og 146 kommunalt ansatte.

1.6.2 Formandskabet

Ungdomskriminalitetsnævnets formandskab består af nævnets formand, dommer Sanne Bager, samt alle nævnets næstformænd, dvs. de dommere, der er beskikket som nævnsmedlemmer.

Der er valgt fire formandssuppleanter, som bistår formanden i varetagelsen af dennes opgaver.

1.6.3 Koordinationsudvalget

Ungdomskriminalitetsnævnets koordinationsudvalg består af nævnets formand, et nævnsmedlem indstillet af Rigspolitiet og et nævnsmedlem indstillet af KL.

Koordinationsudvalget, der drøfter almindelige retningslinjer for nævnets arbejde mv., har i 2023 afholdt tre møder.

1.6.4 Sekretariatet

Ved udgangen af 2023 var der ansat 26 jurister i sekretariatet, herunder sekretariatschefen og to vicesekretariatschefer. Der var endvidere ansat 10 administrative medarbejdere og seks studentermedhjælpere.

Ved udgangen af 2023 var der beskikket

311 nævnsmedlemmer

fordelt således:

78

dommere

146

kommunalt ansatte

87

politiansatte

i

Formand og formandssuppleanter i 2023

- Dommer Sanne Bager, Københavns Byret (formand)
- Retspræsident Niels Otto Jensen, Retten i Hjørring (formandssuppleant)
- Dommer Søren Hafstrøm, Retten på Frederiksberg (formandssuppleant)
- Dommer Jette F. Skole, Retten i Aalborg (formandssuppleant)
- Dommer Anne Bundgaard, Retten i Nykøbing Falster (formandssuppleant)

Medlemmer af koordinationsudvalget i 2023

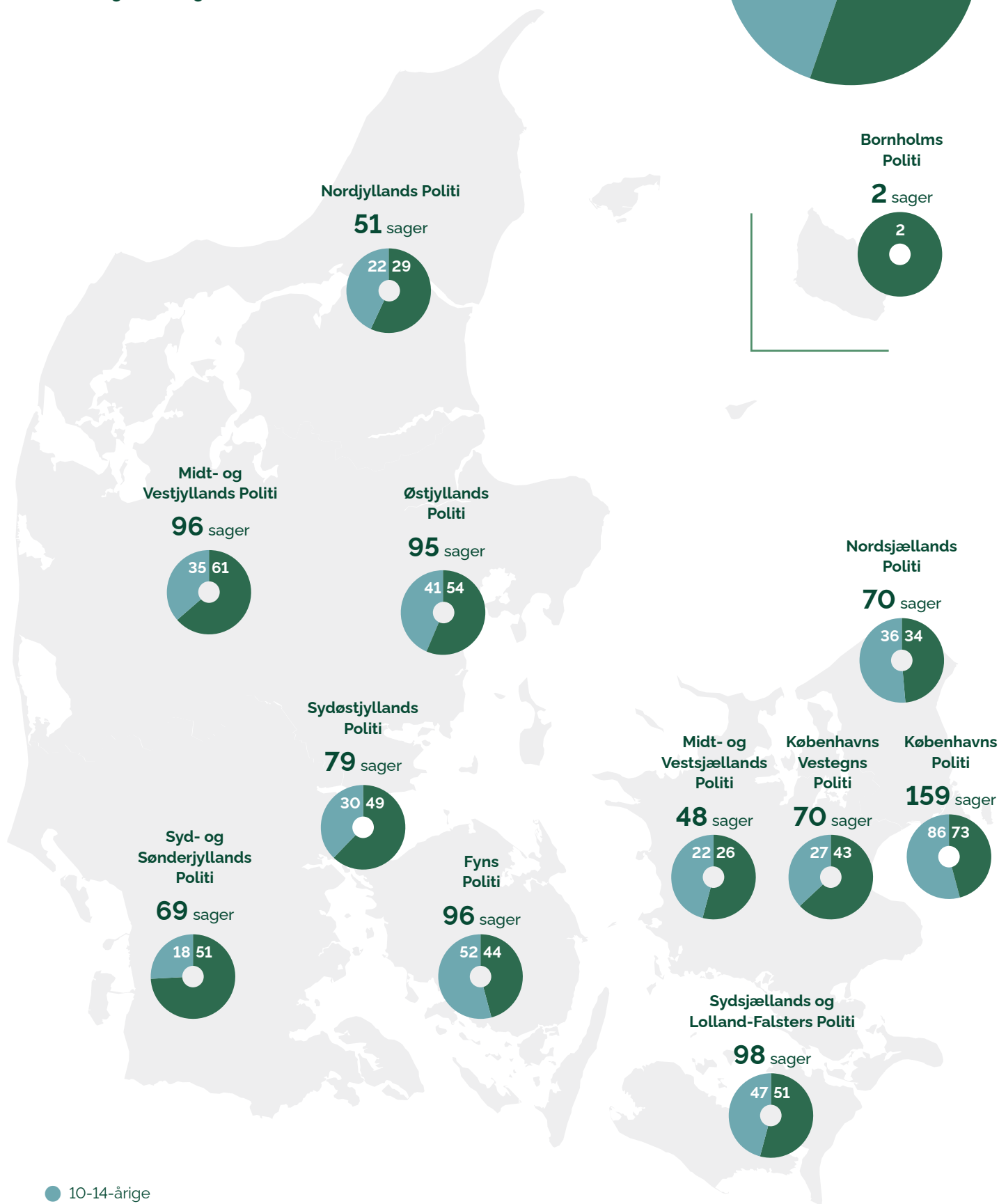
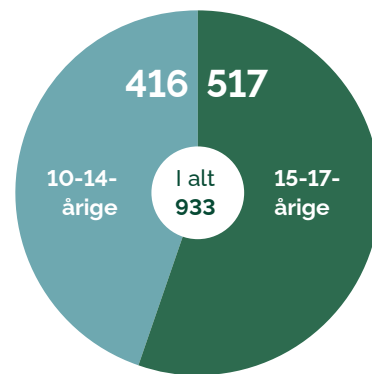
- Dommer Sanne Bager, Københavns Byret (formand)
- Politikommissær Allan Aarslev, Østjyllands Politi (nævnsmedlem)
- Børne- og familiechef Anton Rasmussen, Ikast-Brande Kommune (nævnsmedlem)

Ledelsen i sekretariatet i 2023

- Sekretariatschef Marianne Schmidt
- Vicesekretariatschef Lene Skovsen
- Vicesekretariatschef Jesper Faurholt

Figur 7

Geografisk fordeling af afgjorte hoved- og HOFO-sager

10-14-årige
15-17-årige

Fem år i sekretariatet

Jurister i Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat forbereder og kvalitetssikrer sagerne, som nævnet skal behandle. Under nævnsmøderne – som afholdes løbende ved alle retter – bistår juristerne nævnet og sikrer i tæt samarbejde med dommeren og de øvrige nævnsmedlemmer professionel afvikling af nævnsmøderne. Som led i nævnsbetjeningen samarbejder juristerne også med forebyggelsesenhederne i politiet, kommunerne og ungekriminalforsorgen.

Chefkonsulent Christel Wulf Hejmdal og specialkonsulent Rebecca Bloch, der har været ansat som jurister i Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat i fem år, er i forbindelse med, at de har søgt nye udfordringer, kommet med følgende betragtninger om nævnets udvikling:

"Ved udgangen af 2023 var det fem år siden, at Ungdomskriminalitetsnævnet blev oprettet som led i reformen af indsatsen mod ungdomskriminalitet. Vi har oplevet, hvordan nævnet har udviklet sig og fundet sin plads i løbet af de første fem år.

Nævnets arbejde har fra starten været afhængigt af et tæt samarbejde med de øvrige aktører på området – politi, domstole, ungekriminalforsorg og ikke mindst landets kommuner, som står for at oplyse sagerne og effektuere nævnets afgørelser.

Hvor det i begyndelsen blev mødt med en vis skepsis, at beslutningskompetencen i sagerne overgik fra kommunerne til nævnet, har vi oplevet, hvordan samarbejdet har udviklet sig positivt og konstruktivt. Flere kommuner giver også udtryk for, at det i nogle tilfælde kan være en fordel, at det er nævnet, som træffer afgørelsen frem for kommunen selv. Det kan dels skyldes, at en afgørelse fra nævnet træffes uafhængigt af kommunens forhold, at foranstaltninger kan fastsættes i sager, hvor det ikke har været muligt for kommunen at opnå samtykke til at iværksætte hjælp, og endelig kan det have en positiv effekt, at foranstaltningerne fastsættes af en myndighed, der ikke ligeledes skal effektuere afgørelsen.

I perioden har der også været behov for at definere nævnsmøderne. Loven har sat rammen for nævnets sammensætning og mødernes forløb, men det er nævnsmedlemmernes opgave at skabe møderne, sikre en god dialog med den unge og i sidste ende et godt resultat. De tre nævnsmedlemmer kommer med hver sin faglighed – dog med det fælles formål at forebygge ungdomskriminalitet og støtte den unge i at komme i god udvikling og trivsel. Det er efter vores opfattelse netop samspillet mellem de forskellige fagligheder, som er blevet en af nævnets store styrker og sikrer en helhedsorienteret indsats for den unge."

De tre nævnsmedlemmer kommer med hver sin faglighed – dog med det fælles formål at forebygge ungdomskriminalitet og støtte den unge i at komme i god udvikling og trivsel. Det er efter vores opfattelse netop samspillet mellem de forskellige fagligheder, som er blevet en af nævnets store styrker og sikrer en helhedsorienteret indsats for den unge.

Vold – den primære årsag til henvisning til nævnet

En ung henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet, når den unge er mistænkt eller dømt for personfarlig kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, idet det desuden er en betingelse for henvisning til nævnet ved anden alvorlig kriminalitet, at den unge samtidig vurderes at være i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet¹³.

I 2023 traf Ungdomskriminalitetsnævnet afgørelse i 933 sager på baggrund af en henvisning. Andelen af sager, der var henvist som følge af personfarlig kriminalitet, er 92 %, svarende til 861 sager, mens 8 %, svarende til 72 sager, var henvist til nævnet som følge af anden alvorlig kriminalitet. Denne fordeling svarer til fordelingen de tidligere år.

55 % af de afgjorte sager, svarende til 515 sager, vedrørte en henvisning til nævnet på baggrund af en sag om simpel vold efter straffelovens § 244 eller om grov vold efter straffelovens § 245.

2.1 Undersøgelse af 60 sager

Ungdomskriminalitetsnævnet har foretaget en undersøgelse af 60 sager, hvor den unge var henvist på baggrund af vold, med henblik på nærmere at afklare karakteren af volden, gerningsstedet samt udfaldet af nævnets afgørelse i disse sager.

I flere af sagerne ses et forløb forud for voldsepisoden, hvor de unge har været i kontakt via sociale medier, f.eks. Snapchat, hvor de aftaler eller opfordrer hinanden til at mødes fysisk. I andre sager udspringer volden af pludseligt opståede uoverensstemmelser eller provokationer.

Til brug for undersøgelsen er der fremsøgt 60 afgjorte sager, der er behandlet i nævnet i 2023 som følge af en henvisning for vold. Sagerne er de første fem afgjorte sager i denne kategori i hver måned i 2023. Sager, der er blevet afvist af nævnet, er ikke medtaget i undersøgelsen.

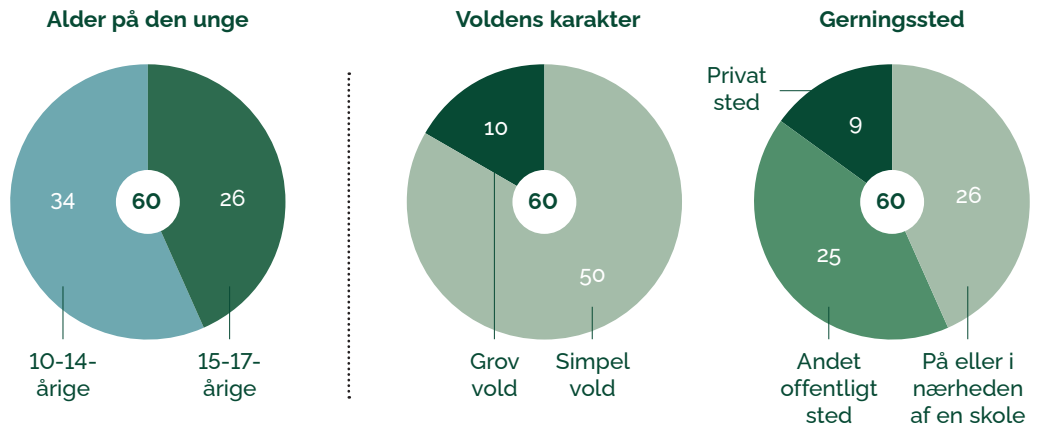

I sagerne, hvor der var udøvet simpel vold, ses episoder, hvor den forurettede var blevet slået i ansigtet med flad hånd, knytnæveslag, spyttet på og/eller sparket. Blandt sagerne optræder der også tilfælde, hvor den henviste unge havde taget halsgreb på den forurettede eller skubbet vedkommende og/eller tildelt denne slag mod kroppen.

13) Ungdomskriminalitetslovens § 2, stk. 1

Figur 8

De undersøgte voldssagers karakter

2.1.1 Alder på gerningstidspunktet

57 % af de 60 sager vedrører unge i alderen 10 til 14 år, som var henvist til nævnet af politiet, mens 43 % af sagerne vedrører unge i alderen 15 til 17 år, som var henvist til nævnet ved dom.

2.1.2 Karakteren af den udøvede vold

I 50 af sagerne, svarende til 83 %, havde den unge begået simpel vold, mens der i de resterende 10 sager, svarende til 17 %, var udøvet grov vold.

I sagerne, hvor der var udøvet simpel vold, ses episoder, hvor den forurettede var blevet slået i ansigtet med flad hånd, knytnæveslag, spyttet på og/eller sparket. Blandt sagerne optræder der også tilfælde, hvor den henviste unge havde taget halsgreb på den forurettede eller skubbet vedkommende og/eller tildelt denne slag mod kroppen.

Af undersøgelsen fremgår tre sager, som var henvist på baggrund af samme voldshandling, der var begået af tre unge i forening. Der var tale om simpel vold, hvor de tre unge, som alle var under 15 år, var mistænkt for at have slået, sparket og givet den forurettede et knæ i ansigtet, ligesom forurettede var blevet revet i håret i flere sekunder.

I de 10 sager omhandlende grov vold var der blandt andet foretaget slag mod hovedet med genstande såsom flasker, knojern eller baseballbat, som medførte behandlingskrævende skader, og i et tilfælde blev den forurettede med en saks påført en 3 cm lang flænge i hånden, og knoglen blev blottet. I andre sager om grov vold blev den forurettede sprøjtet i ansigtet med peberspray og tildelt hårde spark eller tramp i ansigtet.

2.1.3 Gerningssted

I 43 % af de undersøgte sager blev voldsforholdet begået på eller i nærheden af en skole. Nogle forhold blev begået i løbet af skoledagen, men i flere tilfælde fandt voldsepisoden sted på skolens område efter almindelig skoletid.

Som eksempel kan nævnes en sag vedrørende en 12-årig, som var henvist til nævnet for i forening med to andre unge at have slået, sparket og trampet forurettede flere gange på kroppen og i hovedet. Episoden fandt sted på de unges skole i formiddagsfrikvarteret og udsprang angiveligt af en forudgående konflikt mellem parterne i en Snapchatgruppe.

I en anden sag var en 12-årig henvist til nævnet for i forening med flere andre at have slået og sparket en jævnaldrende flere gange i ansigtet og på kroppen med blå mærker og en flækket læbe til følge. Volden var foregået i en skolegård ca. kl. 20.00 om aftenen, hvor de unge via Snapchat havde aftalt at mødes.

Hvis en 10-14-årig er mistænkt for vold, som vurderes at være af ubetydelig karakter, og som vil have ført til et tiltalefrafald, hvis den unge var over den kriminelle lavalder, henvises sagen ikke til Ungdomskriminalitetsnævnet¹⁴. I en sådan vurdering lægges vægt på, at der er tale om meget begrænset voldsanvendelse, og at der ikke er sket betydelig skade på den forurettede. Dette kan være tilfældet i forbindelse med sager om skolegårdsvold.

Gerningsstederne i de øvrige sager fordeler sig således, at 15 % af voldsagerne blev begået på en privat adresse, mens de resterende 42 % af sagerne foregik i det offentlige rum, herunder på togstationer, i bybusser, på et fodboldstadion og andre lignende offentligt tilgængelige steder.

2.2 Sagernes udfald i nævnet

I 37 % af de 60 sager, svarende til 22 sager, traf nævnet afgørelse om ikke at iværksætte hverken en straksreaktion eller et forbedringsforløb.

Dette er en forholdsvis høj andel, idet andelen af det samlede antal afgørelser, hvor nævnet besluttede ikke at iværksætte foranstaltninger efter ungdomskriminalitetsloven, er 28 %.

Begrundelsen for ikke at iværksætte foranstaltninger i flere af de undersøgte sager er, at den unge overordnet set var velfungerende, og at nævnet, på baggrund af de fremkomne oplysninger under sagens behandling, vurderede, at den unge ikke var kriminalitetstruet, og at den unges øvrige forhold, såsom fremmøde i skolen, sociale netværk, fritidsinteresser mv., var af en sådan karakter, at et forbedringsforløb eller straksreaktion ikke fandtes nødvendig. Nævnet har ved vurderingen i flere tilfælde også lagt vægt på, at den unge ikke tidligere var straffet eller mistænkt for anden kriminalitet.

Som eksempel herpå kan nævnes en sag, hvor en 15-årig ung var idømt en betinget fængselsstraf og henvist til nævnet for vold efter straffelovens § 244, idet han havde taget halsgreb på den forurettede med begge hænder og kortvarigt løftet ham fra jorden. Nævnet kom frem til, at den unge hverken skulle undergives et forbedringsforløb eller pålægges en straksreaktion. Nævnet lagde ved sin vurdering vægt på, at den unge passede sin skole, havde sunde fritidsinteresser og et godt netværk omkring sig. Desuden havde han klare planer for sin ungdomsuddannelse. Nævnet lagde endvidere vægt på, at den unge gav udtryk for at forstå alvoren af sagen og tog ansvar for sine handlinger. Endelig lagde nævnet lagt vægt på, at den unge ikke tidligere var straffet, ligesom der ikke fremgik oplysninger, der tydede på, at han var i risiko for at begå yderligere kriminalitet.

Når en ung bliver henvist til nævnet på baggrund af grovere personfarlig kriminalitet, er nævnet forpligtet til at overveje, om der er grundlag for at anbringe den unge uden for hjemmet¹⁵. Ved en gennemgang af de 60 sager kan det dog konstateres, at nævnet også i nogle af disse sager kom frem til, at der ikke skulle iværksættes et forbedringsforløb henset til den unges gode personlige forhold, og at der var tale om et enkeltstående tilfælde af kriminalitet.

I 43 % af de undersøgte sager blev voldsforholdet begået på eller i nærheden af en skole. Nogle forhold blev begået i løbet af skoledagen, men i flere tilfælde fandt voldsepisoden sted på skolens område efter almindelig skoletid.

14) Betænkning over Forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet af 6. december 2018, side 2

15) Ungdomskriminalitetslovens § 14, stk. 5

I halvdelen af de 10 sager, hvor den unge var henvist til nævnet på baggrund af grov vold, traf nævnet afgørelse om ikke at iværksætte et forbedringsforløb. Fire af sagerne endte med et forbedringsforløb bestående af § 13-foranstaltninger, herunder tilknytning af fast kontaktperson og foranstaltninger om at følge og passe et skoletilbud.

I den sidste sag om grov vold traf nævnet afgørelse om, at den unge fortsat skulle være anbragt uden for hjemmet og ændrede samtidig anbringelsesstedet til en sikret institution. Der var tale om en 16-årig ung, der var henvist til nævnet ved dom, hvor han var idømt 3 måneders ubetinget fængsel for blandt andet vold efter straffelovens § 245 ved at have sprøjtet forurettede med peberspray i ansigtet og at have slået forurettede flere gange i hovedet med et knøjern, hvilket blandt andet havde medført en flænge. Nævnet traf afgørelse om et forbedringsforløb frem til den unges fyldte 18. år, hvorunder han fortsat skulle være anbragt uden for hjemmet, som for en periode skulle finde sted på en sikret døgninstitution. Nævnet lagde vægt på, at den unge var dømt for flere forhold af personfarlig kriminalitet og samtidig var mistænkt for blandt andet overtrædelse af knivloven og lov om euforiserende stoffer. Den unge skulle fortsat være anbragt uden for hjemmet, da nævnet vurderede, at der var en begrundet formodning om, at hans problemer ikke kunne løses under hans fortsatte ophold i hjemmet, og at der var en åbenbar risiko for, at hans sundhed eller udvikling led alvorlig skade på grund af misbrugsproblemer, kriminell adfærd og andre svære sociale vanskeligheder. At anbringelsen for en periode skulle ske på en sikret døgninstitution, begrundede nævnet med, at den unge stort set ikke havde opholdt sig på sit hidtidige anbringelsessted, og at det ikke havde været muligt at motivere ham hertil. Nævnet lagde samtidig vægt på, at den unge færdedes i kriminelle miljøer, havde flere sigtelser for personfarlig kriminalitet og havde et misbrug af euforiserende stoffer.

Ved kriminalitet begået under et igangværende forbedringsforløb, kan den unge få et nyt forbedringsforløb med det resultat, at varigheden af det samlede forløb bliver længere. Dette var tilfældet i en af sagerne, hvor en 15-årig ung var undergivet et forbedringsforløb med

faste hjemkomsttider, familiebehandling og en fast kontaktperson. Den unge blev idømt en betinget fængselsstraf for vold efter straffelovens § 244, ved at have taget halsgreb på forurettede og presset til, indtil denne ikke længere kunne få luft. Den unge var desuden mistænkt for flere andre tilfælde af personfarlig kriminalitet.

Nævnet traf afgørelse om at iværksætte et nyt forbedringsforløb for den unge, som bestod i, at den unge nu skulle anbringes uden for hjemmet uden samtykke. Nævnet vurderede, at det var nødvendigt at fastsætte et nyt forbedringsforløb og lade det oprindelige ophøre, henset til at den unge var blev dømt for kriminalitet begået under et igangværende forbedringsforløb, og at han ifølge politiets oplysninger tidligere havde været mistænkt for flere tilfælde af simpel vold, ligesom han kort forinden nævnsrådet var sigtet for grov vold. Som begrundelse for anbringelsen fremhævede nævnet, at den unge ikke fulgte sine forældres anvisninger og opsøgte kriminelle miljøer, uden at forældrene havde mulighed for at regulere ham i dette. Der var derfor et massivt behov for socialpædagogisk støtte i den unges hverdag. Nævnet lagde også vægt på, at den unge var beskrevet som meget grænsesøgende med en tendens til at overskride andres grænser uden at lade sig påvirke heraf. Desuden havde den unge tillært sig meget uhensigtsmæssige strategier, da han i pressede situationer enten forsøgte at benægte, lyve eller true sig ud af en konflikt, hvilket i flere tilfælde var endt med fysisk vold. Endelig lagde nævnet vægt på, at den unge havde svært ved at konsekvensberegne, hvorfor han endte i uhensigtsmæssige situationer, som han ikke kunne se sig selv ud af, ligesom han opsøgte andre kriminelle unge, som påvirkede ham negativt.

I tre af de 60 sager traf nævnet afgørelse om at pålægge den unge en straksreaktion¹⁶. Alle tre sager vedrørte simpel vold. I to af sagerne bestod straksreaktionen i, at den unge skulle deltage i et møde med en konfliktrådsrådgiver med henblik på at undersøge muligheden for at etablere konfliktmægling mellem den unge og den forurettede i sagen, og i den sidste sag skulle den unge deltage i et vredeshåndteringsforløb med et genoprettende formål.

16) Se nærmere om straksreaktioner i afsnit 3. *Straksreaktioner*

3

Straksreaktioner

3.1 Antal og indhold

I 2023 traf Ungdomskriminalitetsnævnet afgørelse om en straksreaktion i 40 sager. Der er således sket en stigning i antal straksreaktioner siden 2022, hvor der blev truffet afgørelse herom i 16 sager. I tidligere år har antallet været endnu lavere.

Kommunerne indstiller fortsat ikke i stort omfang til, at de unge pålægges en straksreaktion, men antallet af indstillinger herom er dog steget fra 2022 til 2023. I 18 af de 40 sager i 2023 indstillede kommunen til en straksreaktion bestående af konfliktråd, og i seks af sagerne indstillede kommunen til en straksreaktion bestående af et vredeshåndteringsforløb.

I 31 af sagerne, hvori der blev truffet afgørelse om straksreaktion, var den unge 10-14 år på gerningstidspunktet. I de øvrige ni sager var den unge 15-17 år på gerningstidspunktet. Straksreaktionen blev fastsat samtidig med afgørelse om forbedringsforløb i 27 sager, hvorimod der i 13 sager alene blev truffet afgørelse om straksreaktion.

Straksreaktionen har i 26 sager bestået i at deltage i et møde med en konfliktrådmægler, hvor muligheden for, at der etableres konfliktmægling mellem den unge og forurettede, undersøges. I 14 sager har straksreaktionen bestået i et vredeshåndteringsforløb.

Straksreaktion

§

Ungdomskriminalitetsnævnet kan pålægge barnet eller den unge en straksreaktion¹⁾, som kan bestå i at bidrage til at genoprette forrettet skade eller deltage i andre aktiviteter med genoprettende formål, herunder udføre samfundsnyttigt arbejde.

1) Ungdomskriminalitetslovens § 12

Indholdet i straksreaktionerne har naturlig sammenhæng med, at det i alle sagerne var personfarlig kriminalitet, der førte til henvisning til nævnet. I størstedelen af sagerne bestod det kriminelle forhold i vold, herunder i nogle tilfælde grov vold. I nogle andre var der tale om trusler og i enkelte røveri.

I en stor del af sagerne var den unge meget berørt af kriminaliteten, som førte til henvisning til nævnet, og efterlyste selv at rette op på dette i forhold til forurettede.

Dette var tilfældet i en sag, hvor den unge, der var 17 år, havde fået en betinget dom med en udmålt straf på 60 dages fængsel og var henvist til nævnet for vold i form af slag med knyttet hånd, spark mod hovedet og bid. Under nævnsrådet udtrykte han, at han gerne ville tale med forurettede og sige undskyld, og at han var ked af det, der var sket. Nævnet lagde ved afgørelsen om konfliktmægling vægt på dette samt på kriminalitetens grovhed.

I en sag vedrørende en ung på 14 år, der var henvist til nævnet for vold begået i skolen mod en jævnaldrende, lagde nævnet ved afgørelsen om straksreaktion med konfliktmægling vægt på den unges egne oplysninger om, at han angrede sine handlinger, at han var meget påvirket af situationen, og at han var ked af, at han og forurettede ikke havde talt sammen endnu. Den unges forældre oplyste på nævnsrådet, at det havde haft en negativ påvirkning på den unges trivsel og selvværd, at han endnu ikke havde talt med forurettede og undskyldt.

Nævnet traf også afgørelse om konfliktmægling i en sag vedrørende en ung på 14 år, der var mistænkt for vold begået i forening med to personer over 18 år som led i en længerevarende og verserende konflikt med forurettede, som var jævnaldrende med den unge. Nævnet lagde vægt på, at konflikten havde en negativ indvirkning på

den unges trivsel og udvikling, og at der var bekymring for, at der kunne ske skade på den unge eller andre, der var en del af konflikten, såfremt konflikten ikke blev bragt til ophør, ligesom det ikke havde været muligt for den unge eller hans mor at stoppe konflikten på egen hånd.

I de sager, hvor nævnet har truffet afgørelse om straksreaktion i form af vredeshåndtering, var det forskelligt, om den unge selv mente at have udfordringer med vrede.

I en sag vedrørende en ung på 13 år, som var henvist til nævnet for at have udøvet vold, oplyste den unge under nævnsrådet, at hun var opmærksom på sit temperament, og at hun gerne ville have hjælp til at kontrollere dette. Nævnet lagde ved afgørelsen blandt andet vægt på, at den unges adfærd var beskrevet som bekymrende for hendes fremtidsmuligheder, trivsel og udvikling, ligesom nævnet vurderede, at den unge var i risiko for at ende i flere uheldsmæssige situationer, hvis hun ikke fik støtte og redskaber til at håndtere vreden.

3.2 Flere afgørelser om straksreaktion i fremtiden

Justitsministeriet arbejder fortsat på at udarbejde et idé-katalog med en række bud på mulige straksreaktioner som led i regeringsudspillet af 14. november 2021 *Et tryggere Danmark – 12 tryghedsskabende initiativer*. Det forventes, at kommunerne med et sådant katalog i øget omfang vil indstille til straksreaktioner.

I september 2023 deltog formanden for nævnet, to næstformænd og nogle medarbejdere fra sekretariatet i et besøg hos Konfliktrådet i Norge, hvor der blev afholdt oplæg om brug af genoprettende processer. Dette besøg var blandt andet inspirerende i forhold til brugen af straksreaktioner i Danmark.

i

Formål og indhold

Formålet med en straksreaktion er, at den skal have en opdragende og genoprettende karakter, så den unge er med til at gøre skaden god igen.

Det er ikke en betingelse, at indholdet af straksreaktionen skal være knyttet til den konkrete handling, ligesom der ikke er tale om, at den unge bliver pålagt en straf eller sanktion i anledning af sin adfærd.

Straksreaktionen skal være konkret formuleret, udføres hurtigst muligt og have en kortere varighed.

Genoprettende ret i Ungdomskriminalitetsnævnet

Katrine Barnekow Rasmussen, der er ph.d. og adjunkt på Det Juridiske Fakultet på Københavns Universitet, har arbejdet med genoprettende ret siden 2010 og forsket i dette felt over en tiårig periode. Siden 2020 har Katrine forsket i det genoprettende aspekt af Ungdomskriminalitetsnævnet. Katrine har blandt andet som led i sit forskningsprojekt observeret flere nævnsmøder, ligesom hun har afholdt oplæg om genoprettende ret på temadage for nævnets medlemmer. Katrine arrangerede i september 2023 en studietur til Konfliktrådet i Oslo, hvor blandt andre nævnets formand og to næstformænd deltog, og hun er i forbindelse med denne beretning fremkommet med sine betragtninger om det genoprettende element i nævnets straksreaktioner.

Hvad står i vejen?

Jeg har siden efteråret 2020 arbejdet på et forskningsprojekt, der undersøger rammerne for og brugen af genoprettende ret i Ungdomskriminalitetsnævnet. Siden vedtagelsen i slutningen af 2018 har indholdet i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet – og herunder både Ungdomskriminalitetsnævnet og ungekriminalforsorgen – været genstand for en del interesse og ikke mindst kritik fra både praktikere og forskere. I dette indspark forholder jeg mig kun til det, der handler om rammerne for og brugen af genoprettende ret. Nævnets ledelse har fra starten af mit forskningsprojekt bakket op om projektet, vist interesse for dialog om udvikling på dette område og givet mig bred adgang til at undersøge nævnsarbejdet.

Undervejs har jeg blandt andet gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt nævnsmedlemmer, lavet interviews med nævnets ledelse, nævnsmedlemmer og kommunale samarbejdspartnere samt observeret nævnsmøder i otte forskellige retskredse. Projektet nærmer sig nu sin afslutning, og i den forbindelse er jeg blevet inviteret af nævnsledelsen til at give en status her i årsberetningen¹⁷.

Det er centralt i både lovgrundlag og praksisdokumenter, at Ungdomskriminalitetsnævnets arbejde skal have en *genoprettende* karakter, og flere steder nævnes *genoprettende ret* også i den forbindelse. Ifølge lovgivningen skulle dette genoprettende aspekt primært komme til udtryk gennem *straksreaktioner*.

Internationale definitioner af genoprettende ret eller *restorative justice* fra eksempelvis FN og Europarådet indebærer, at de *berørte parter* i en konflikt eller skaden- de hændelse involveres i en upartisk faciliteret dialog/mægling, hvor *frivillighed* er afgørende for deltagelse.

Internationale forsøg har vist, at brugen af genoprettende ret-initiativer kan føre til fald i gentagelseskriminalitet, ligesom det kan fremme rehabiliteringen af både forurettede og gerningspersoner, særligt i sager om personfarlig kriminalitet. Dette synes jo at være et udmærket grundlag for, at genoprettende ret kan finde meningsfuld anvendelse i Ungdomskriminalitetsnævnet.

17) Denne tekst bygger på konklusionerne i min artikel i Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab (nr. 3/23), samt på en kommende forskningsartikel.

Internationale forsøg har vist, at brugen af genoprettende ret-initiativer kan føre til fald i gentagelseskriminalitet, ligesom det kan fremme rehabiliteringen af både forurte og gerningspersoner, særligt i sager om personfarlig kriminalitet. Dette synes jo at være et udmærket grundlag for, at genoprettende ret kan finde meningsfuld anvendelse i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Men Ungdomskriminalitetsnævnets skriftlige grundlag for brugen af straksreaktioner lægger imidlertid op til en noget anden fortolkning af genoprettende ret end de internationalt anerkendte definitioner.

Ud over konfliktmægling nævnes også oprydning efter hærværk samt initiativer, der minder om en slags mini-samfundstjeneste, og der er ikke lagt op til, at frivillighed er centralt. Derudover er det også værd at bemærke, at straksreaktioner er langt mindre præcist beskrevet end den anden reaktionstionstype, forbedringsforløb, som omfatter tiltag inden for lov om social service, nu barnets lov.

Usikkerheden omkring straksreaktioner afspejles også i den spørgeskemaundersøgelse, jeg lavede blandt nævnsmedlemmer i 2022, hvor 40 % af de adspurgte var usikre på, hvad straksreaktioner kunne være. Nævnsmedlemmernes opfattelse af, hvordan man skal forstå straksreaktionernes "aktiviteter med genoprettende formål", varierer også betragteligt.

I en artikel i Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab (nr. 3/23) beskriver jeg nævnets begrænsede anvendelse af straksreaktionerne. Årsagen til dette er nok først og fremmest manglende indstillinger til straksreaktioner fra kommunerne. Og i kommunerne lader der til at være samme usikkerheder på spil som blandt nævnsmedlemmerne i forhold til, hvad en straksreaktion kan være, og hvornår den er relevant.

Man kan selvfølgelig overveje, om den lave frekvens af afgørelser om straksreaktioner overhovedet udgør et problem? Ifølge spørgeskemaundersøgelsen mener et flertal af nævnsmedlemmerne det ikke nødvendigvis.

Og med den nuværende brede og uklare definition af det genoprettende kan jeg være tilbøjelig til at give dem ret. Men hvis man nu faktisk forholder sig til potentialet i brug af genoprettende ret på en måde, der handler om reel og frivillig inddragelse af de berørte parter, så kunne det jo være, at nævnets arbejde kunne medføre nogle af de positive resultater, som man har set i internationale forsøg med brug af genoprettende ret.

I forhold til at genoprette den unges livssituation, italesættes denne tilgang også af Ungdomskriminalitetsnævnets ledelse og af flere nævnsmedlemmer i spørgeskemaundersøgelse og interviews på følgende måde: Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse og opfølgning herpå kan ses som genoprettende faktor i barnets/den unges liv, og ideen om Ungdomskriminalitetsnævnets virke bliver dermed en mulighed for at genoprette barnets/den unges livssituation på en måde, der fremmer muligheden for, at vedkommende ikke begår kriminalitet igen.

Selv om genoprettende ret typisk fokuserer på det upartisk faciliterede, frivillige møde mellem parterne i en konflikt eller skadeshandling, kan den overordnede "genopretning" være en positiv sideeffekt heraf.

Flere lande, herunder Norge, har på nationalt niveau ladet sig inspirere af denne tilgang til håndtering af ungdomskriminalitet. Som nævnt i artiklen ovenfor, inviterede jeg derfor nævnets ledelse og sekretariat på studietur til Konfliktrådet i Oslo. Norsk konfliktråd er, foruden at være et nationalt tilbud om genoprettende møder, hjemsted for en række genoprettende sanktioner rettet imod 15-17-årige, der har begået lovbrud. Lovgivningen på ungeområdet er meget anderledes i Norge, men det er mit indtryk, at navnlig inddragelsen af barnet/den unge, som er helt central i Norsk Konfliktråd, inspirerede alle deltagere.

4

Anbringelse og hjemgivelse

Ungdomskriminalitetsnævnet kan træffe afgørelse om, at en ung som led i et forbedringsforløb skal være anbragt uden for hjemmet, når det af hensyn til den unges særlige behov for støtte må anses for at være af væsentlig betydning. Afgørelsen træffes som udgangspunkt med samtykke fra forældremyndighedsindehaverne og en ung, der er fyldt 15 år¹⁸. Hvis anbringelsen sker uden samtykke, skal de nærmere betingelser herfor yderligere være opfyldt¹⁹. En anbringelse vil altid ske med udgangspunkt i, hvad der er bedst for barnet eller den unge, idet anbringelsens formål er at hjælpe den unge tilbage i trivsel.

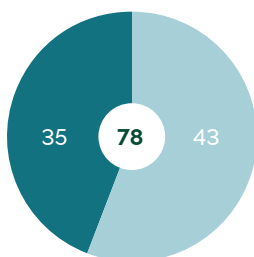
Som det fremgår af figur 9, har nævnet i 2023 i 211 sager ud af 933 afgjorte hovedsager truffet afgørelse om, at en ung skal anbringes uden for hjemmet. Afgørelsen er i 117 sager truffet med samtykke, mens der i 94 sager er truffet afgørelse om anbringelse uden samtykke. I 47 af de 676 afgjorte genindbringelsessager er der truffet afgørelse om, at en ung, som ikke i forvejen var anbragt af nævnet, skulle anbringes. Af disse afgørelser er 14 truffet med samtykke og 33 uden samtykke.

Figur 9

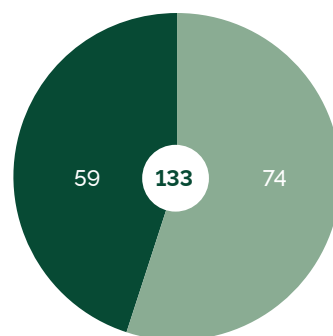
Anbringelse i hovedsager

- Heraf med samtykke
- Heraf uden samtykke

10-14-årige

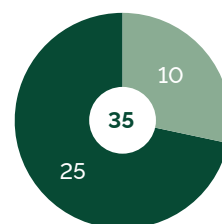

15-17-årige

Ny anbringelse i genindbringelsessager

- Heraf med samtykke
- Heraf uden samtykke

18) Ungdomskriminalitetslovens § 14, stk. 1
 19) Ungdomskriminalitetslovens § 14, stk. 2-4

4.1 Anbringelsesform

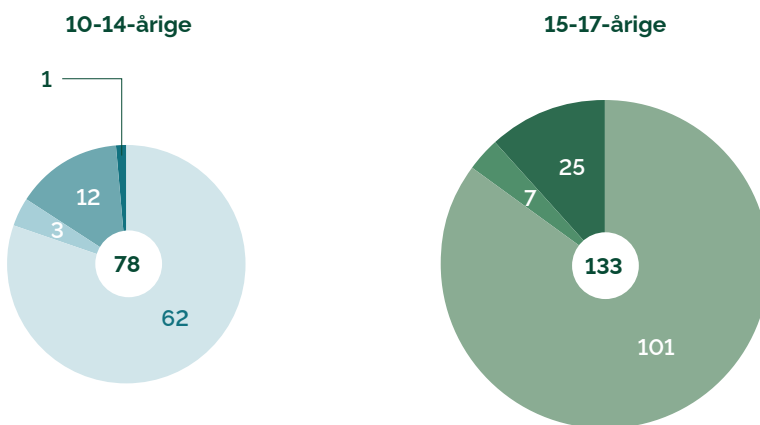
Når nævnet træffer afgørelse om anbringelse, sker anbringelsen som udgangspunkt på et åbent anbringelsessted. Nævnet kan dog træffe afgørelse om, at den unge skal være anbragt på en delvis lukket døgninstitution eller delvis lukket afdeling på en døgninstitution, en sikret døgninstitution eller en særligt sikret afdeling²⁰.

Som det fremgår af figur 10 og 11, har nævnet i 2023 i 13 sager truffet afgørelse om anbringelse på en delvis lukket døgninstitution eller delvis lukket afdeling på en døgninstitution, i 47 sager truffet afgørelse om anbringelse på en sikret døgninstitution og i 1 tilfælde truffet afgørelse om at anbringe en ung på en særligt sikret afdeling.

Figur 10

Anbringelsesform i hovedsager

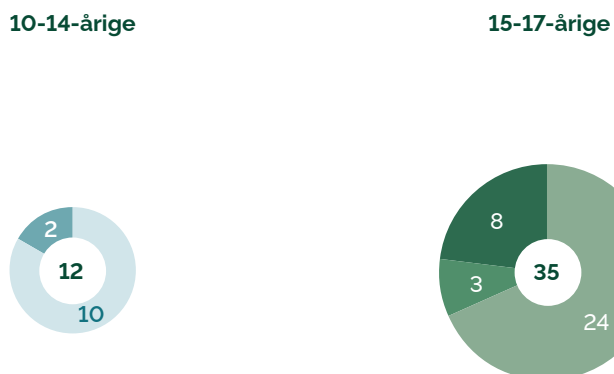
- Anbringelse efter § 14 – åbent anbringelsessted
- Anbringelse efter § 15 – delvis lukket døgninstitution eller afdeling
- Anbringelse efter § 16 – sikret døgninstitution
- Anbringelse efter § 17 – særligt sikret afdeling

Figur 11

Anbringelsesform i genindbringelsessager

- Anbringelse efter § 14 – åbent anbringelsessted
- Anbringelse efter § 15 – delvis lukket døgninstitution eller afdeling
- Anbringelse efter § 16 – sikret døgninstitution

20) Ungdomskriminalitetslovens §§ 14-17

Det fremgår af bemærkningerne til ungdomskriminalitetsloven, at en anbringelse uden for hjemmet – ligesom andre hjælpeforanstaltninger – skal ophøre, når formålet med foranstaltningen er opnået, når foranstaltningen ikke længere er formålstjenlig, eller når den unge fylder 18 år.

4.2 Hjemgivelse

I nogle af de sager, hvor en ung er anbragt uden for hjemmet som led i et forbedringsforløb, kan der blive tale om hjemgivelse af den unge, som derved igen kan bo hos sine forældre. Det fremgår af bemærkningerne til ungdomskriminalitetsloven, at en anbringelse uden for hjemmet – ligesom andre hjælpeforanstaltninger – skal ophøre, når formålet med foranstaltningen er opnået, når foranstaltningen ikke længere er formålstjenlig, eller når den unge fylder 18 år.

I de tilfælde, hvor den unge er anbragt uden for hjemmet uden samtykke, træffes afgørelsen om hjemgivelse af Ungdomskriminalitetsnævnet efter forelæggelse fra kommunen. Forelæggelsen kan ske efter begæring fra forældremyndighedsindehaverne eller en ung, der er fyldt 15 år, eller på kommunens eget initiativ²¹. Når den unge er anbragt uden for hjemmet med samtykke, er det kommunen, som kan træffe afgørelse om hjemgivelse, hvis den unge og forældremyndighedsindehaver samtykker hertil. Kommunen skal straks orientere nævnet, hvis der træffes afgørelse om hjemgivelse²². Det er også kommunen, som træffer afgørelse om hjemgivelse af en ung over 15 år, der er anbragt med eget samtykke men uden samtykke fra forældremyndighedsindehaverne, når blot den unge samtykker til hjemgivelsen²³. Hvis hjemgivelsen skal ske i forbindelse med, at et forbedringsforløb ophører, kan kommunen træffe afgørelse om hjemgivelse af den unge forud for forbedringsforløbet²⁴.

Ungdomskriminalitetsnævnet har i 2023 behandlet i alt 27 sager, hvor der var spørgsmål om hjemgivelse. Nævnet har i otte af sagerne truffet afgørelse om hjemgivelse af en ung, som var anbragt uden for hjemmet uden samtykke. I en enkelt sag har nævnet, trods kommunens indstilling om at den unge skulle hjemgives, truffet afgørelse om, at den unge fortsat skulle være anbragt uden for hjemmet. I tre sager har nævnet truffet afgørelse om, at hele forbedringsforløbet skal ophøre.

I de resterende 15 sager orienterede den ansvarlige kommune nævnet om, at kommunen havde truffet afgørelse om hjemgivelse af en ung, der var anbragt uden for hjemmet med samtykke. I fire af disse sager tog nævnet på skriftligt grundlag kommunens orientering til følge, mens der i 11 af sagerne blev holdt et nævnsmøde, hvor nævnet tog kommunens orientering om afgørelse om hjemgivelse af den unge til følge, men også traf afgørelse om andre støtteforanstaltninger, som der efter nævnets vurdering ville blive behov for efter hjemgivelsen.

Det var eksempelvis tilfældet i en sag, hvor den unge, der var 15 år, var anbragt uden for hjemmet med samtykke. Den ansvarlige kommune orienterede nævnet om, at kommunen havde truffet afgørelse om hjemgivelse af den unge og anmodede samtidig om, at nævnet ændrede forbedringsforløbet ved at fastsætte foranstaltninger, som kunne støtte den unge efter hjemgivelsen. Nævnet tog kommunens orientering til følge og ændrede forbedringsforløbet, så den unge fremover skulle følge og passe sit skoletilbud samt have tilknyttet en fast kontaktperson.

21) Ungdomskriminalitetslovens § 22, stk. 1

22) Ungdomskriminalitetslovens § 22, stk. 5

23) Ungdomskriminalitetslovens § 22, stk. 6

24) Ungdomskriminalitetslovens § 22, stk. 7

4.3 Baggrunden for hjemgivelse

Som nævnt ovenfor skal en anbringelse uden for hjemmet som andre hjælpeforanstaltninger ophøre, når formålet med foranstaltningen er opnået, når foranstaltningen ikke længere er formålstjenlig, eller når den unge fylder 18 år. De sager om hjemgivelse, som Ungdomskriminalitetsnævnet behandler, kan generelt inddeles i de to førstnævnte kategorier – der er enten tale om, at formålet med foranstaltningen er opnået, eller at anbringelsen ikke længere er formålstjenlig.

4.3.1 Anbringelsen ikke længere formålstjenlig

I en sag vedrørende en ung, der var 16 år, traf nævnet afgørelse om hjemgivelse, idet den unge ikke havde profiteret af anbringelsen i en sådan grad, at han var kommet i trivsel og god udvikling. Den unge var henvist til nævnet for grov vold, og nævnet havde truffet afgørelse om, at den unge skulle undergive sig et forbedringsforløb med en varighed på to år og som led heri anbringes uden for hjemmet uden samtykke. Efter godt halvandet år indbragte den ansvarlige kommune sagen for nævnet med indstilling om, at den unge blev hjemgivet, idet han ikke trivedes i anbringelsen, havde et meget stort ønske om at komme hjem, og der ikke havde været en progression i den unges udvikling under anbringelsen. Samtidig havde den unges forældre gennemgået en positiv udvikling, herunder været i familiebehandling, og det vurderedes, at de nu var bedre i stand til at støtte den unge i hjemmet.

Nævnet traf herefter afgørelse om hjemgivelse af den unge og fastsatte nye foranstaltninger i form af faste hjemkomsttidspunkter, at den unge skulle følge og passe sin uddannelsesplan samt gå til en fritidsaktivitet i foreringsregi.

I en anden sag var den unge, som var 17 år, undergivet et forbedringsforløb, som bestod af anbringelse uden for hjemmet med samtykke, faste hjemkomsttidspunkter, at han skulle følge og passe sin skole/uddannelse samt modtage behandling for sit misbrug af euforiserende stoffer. Da forbedringsforløbet havde været godt et halvt år, traf den ansvarlige kommune afgørelse om at hjemgive den unge, idet både den unge og hans mor ikke længere samtykkede til anbringelsen, og kommunen ikke oplevede en positiv udvikling i den unges trivsel på anbringelsesstedet. Der var oplysning om, at den unge ikke var tryk ved at være på anbringelsesstedet, og at han indtog euforiserende stoffer sammen med de andre beboere på stedet. Den unges relation til sin mor var forbedret under anbringelsen, og han havde overholdt hjemkomsttidspunkterne. Kommunen lagde endvidere vægt på, at den unge snart fyldte 18 år, hvorfor det vurderedes mere formålstjenligt, at der i stedet blev fastsat en omfattende støtte i hjemmet. Nævnet tog kommunens afgørelse om hjemgivelse til følge og traf afgørelse om, at forbedringsforløbet fremadrettet skulle bestå af faste hjemkomsttidspunkter, at han skulle følge og passe skole/uddannelse, modtage behandling for sit misbrug af euforiserende stoffer, ligesom han skulle deltage i vredeshåndtering, modtage praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet samt have tilknyttet en fast kontaktperson.

4.3.2 Formålet med anbringelsen opnået

I andre sager hjemgives den unge, fordi formålet med anbringelsen ses at være opnået, og anbringelse uden for hjemmet ikke længere må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til den unges særlige behov for støtte.

Som eksempel kan nævnes en sag, hvor der var uenighed om, hvorvidt en anbringelse fortsat var nødvendig af hensyn til den unges særlige behov for støtte. Den unge var henvist til nævnet for røveri, og nævnet havde truffet afgørelse om et forbedringsforløb på to år bestående af misbrugsbehandling og anbringelse uden for hjemmet med samtykke. Sagen blev indbragt for nævnet igen få måneder efter det første nævnsmøde, hvor kommunen indstillede til ændring af anbringelsesstedet til en delvis lukket døgninstitution eller en delvis lukket afdeling på en døgninstitution, fordi den unge var mistænkt for vold mod en anden beboer på opholdsstedet, og kommunen frygtede, at den unge færdedes i kriminelle miljøer. Nævnet fandt imidlertid ikke, at kommunens vurdering var tilstrækkelig underbygget og valgte på den baggrund at fastholde den igangværende anbringelse. Et år efter det første nævnsmøde anmodede den unge om hjemgivelse, fordi hun ønskede at bo hos sin mor. Den unges mor ønskede hende også hjemgivet, og kommunen indstillede til hjemgivelse, selv om den unges far ikke samtykkede til hjemgivelse, fordi han frygtede, at den unge ville komme i mistrivsel og genoptage sit misbrug af euforiserende stoffer, hvis ikke hun fik støtte på et opholdssted.

Nævnet traf afgørelse om hjemgivelse med den begrundelse, at den unge havde været ude af sit misbrug af euforiserende stoffer i en længere periode, ligesom hun havde overholdt alle aftaler med sin mor, opholdsstedet og ungekriminalforsorgen. Derudover havde den unge trukket sig fra sine venner i misbrugs miljøet og havde haft længere samværsperioder hos sin mor, som var gået godt. Nævnet fandt, at den unges udfordringer kunne imødekommes ved støtte i hjemmet under et fortsat forbedringsforløb, hvor den unge skulle følge og passe sin uddannelsesplan, deltage i familiebehandling, have tilknyttet en fast kontaktperson og deltage i misbrugsbehandling.

Forløbet i en anden sag viser, hvordan en løbende tilpasning af forbedringsforløbet kan støtte en ung i sin udvikling, så der bliver grundlag for en hjemgivelse. Den unge var blevet henvist til nævnet som 13-årig for vold og trusler, og nævnet fastsatte et to-årigt forbedringsforløb med foranstaltning om, at den unge skulle have faste hjemkomsttidspunkter, følge og passe sin skole, modtage praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet og have tilknyttet en fast kontaktperson. Sagen blev indbragt for nævnet igen, idet den unge ikke havde efterlevet forbedringsforløbet og var henvist til nævnet for ny kriminalitet. Den unge var i mistrivsel, havde store konflikter med sine forældre og opholdt sig på gaden, hvor han jævnligt blev antruffet af politiet. Han var endvidere tiltrukket af bandemiljøet og mistænkt for overtrædelse af både knivloven og lov om euforiserende stoffer.

Nævnet traf afgørelse om, at de tidligere fastsatte foranstaltninger – på nær familiebehandling – skulle ophøre, og den unge blev anbragt uden for hjemmet på en delvist lukket døgninstitution eller delvis lukket afdeling på en døgninstitution med samtykke fra forældrene. Da den unge havde været anbragt et år, havde han udviklet sig i en så positiv retning, at kommunen traf afgørelse om at hjemgive ham. Den unge havde overholdt forbedringsforløbet uden rømninger fra anbringelsesstedet og afholdt sig fra konflikter med de andre unge og voksne, ligesom han ikke havde begået ny kriminalitet og var mere reflekteret omkring sig selv og sin fremtid. Den unge og hans forældre havde endvidere deltaget i familiebehandling, hvilket havde givet dem en bedre relation til hinanden og udviklet forældrenes forældreevner. Nævnet noterede sig kommunens afgørelse og anerkendte den unges positive udvikling. Nævnet ændrede herefter forbedringsforløbet og fastsatte foranstaltninger om faste hjemkomsttidspunkter, at den unge skulle følge og passe et skoletilbud, fortsætte med familiebehandling samt have tilknyttet en fast kontaktperson.

Når den unge er anbragt uden for hjemmet med samtykke, er det kommunen, som kan træffe afgørelse om hjemgivelse, hvis den unge og forældremyndighedsindehaver samtykker hertil.

5

Ungdomskriminalitetsnævnet fra advokatens perspektiv

Advokaterne, Anders Schäfer, Louise Traberg Smidt og Tooba Panjsheri, som tilsammen har deltaget i mere end 200 nævnsmøder, er igennem interviews kommet med deres betragtninger om Ungdomskriminalitetsnævnet.

Advokaterne beskriver deres rolle i nævnsmødet som meget anderledes end i en retssag, ligesom rollen afhænger af, om de repræsenterer forældrene eller den unge. Når de repræsenterer en ung, forbereder de den unge på nævnsmødets formål, hvordan det foregår, og hvad nævnet kan træffe afgørelse om – og det er advokaternes oplevelse, at der er stor forskel på, i hvor høj grad den unge forinden er blevet vejledt af kommunen. I forberedelsen er det endvidere meget vigtigt at få belyst, hvilke støttebehov den unge har og ikke mindst selv ønsker, nævnet skal træffe afgørelse om, og foretage en forventningsafstemning. En advokat oplyser, at juraen fylder mindre, da det er vejledning og støtte, der er størst behov for, og Tooba Panjsheri tilføjer:

"Det er ikke altid let at få de unge til at sige, hvad de ønsker, og få dem til at tage stilling til, hvilken løsning, der er bedst for dem – det kræver en særlig form for omsorg."

Advokaterne er enige om, at nævnsmøderne forløber bedst, hvis de indledningsvist får mulighed for at stille spørgsmål til deres klient. Anders Schäfer forklarer endvidere, at det er vigtigt at få alle aspekter frem:

"På selve mødet er det vigtigst at få den unges synspunkter frem og sagen belyst bedst muligt. Jeg synes også, at det er vigtigt at stille de svære spørgsmål, f.eks. om status på misbrug. Det er væsentlig information til nævnet, og jeg mener, at det er bedre at få det frem end at håbe, at nævnet ikke får fokus på det."

Efter mødet taler advokaterne med deres klient om afgørelsen, giver klagevejledning og svarer på de spørgsmål, den unge har.

De umiddelbare spørgsmål kan være alt fra, hvordan en afgørelse om faste hjemkomsttidspunkter bliver kontrolleret, til hvem der pakker deres ting, hvis der er truffet afgørelse om anbringelse. Advokaterne oplyser deres klienter om, at de er velkomne til at kontakte dem efterfølgende, da der ofte opstår spørgsmål på et senere tidspunkt – et tilbud som flere unge benytter sig af.

Ifølge advokaterne er de unges møde med nævnet forskelligt, herunder afhængigt af, hvilken afgørelse, der bliver truffet. En advokat siger, at mange unge har lidt ondt i maven inden mødet, men at langt de fleste bagefter siger, at det ikke var så slemt, og at mange unge tilkendegiver, at de har følt sig hørt på mødet. En anden advokat understreger, at hvis forarbejdet er gjort godt, er de unge forberedte på afgørelsen og accepterer den. Anders Schäfer bemærker:

"Nogle gange er det ikke den unges sagsbehandler fra kommunen, som deltager i nævnsmødet. Det kan medføre, at den unge føler sig fremmed i det, der bliver sagt, og det giver en dårlig oplevelse."

Advokaterne opfatter generelt nævnet som et godt supplement til det kommunale system, og ser det som en fordel, at nævnet forpligter kommunerne. Anders Schäfer understreger, at det endda kunne være en fordel, hvis det kunne ske i endnu videre omfang og siger:

"Jeg kunne godt tænke mig, at nævnet havde flere redskaber i værktøjskassen i forhold til at forpligte kommunerne. Jeg tænker især på de sager, hvor den unge anbringes på en sikret institution til en pædagogisk observation, og undersøgelsen ikke er påbegyndt i løbet af de første tre måneder, nogle gange fordi den unge skal afryses først. Det ville være godt, hvis nævnet kunne påse, at den pædagogiske observation blev iværksat hurtigere og inden for de første tre måneder, da anbringelse på en sikret institution er meget indgribende."

Anders Schäfer

Louise Traberg Smidt

Tooba Panjsheri

Adspurgt til nævnets styrker har advokaterne forskellige bud. En peger på de forskellige kompetencer i nævnet, og at de unge føler sig inddraget og hørt på mødet. En anden, at nævnets interesse i de unge kan mærkes, og at det for eksempel gør en forskel for den unge, at nævnet husker en ung, som har mødt flere gange i nævnet, da det giver en følelse af, at nævnet følger med i den unges liv. Herudover nævner de den fysiske indretning, hvor alle sidder forholdsvis tæt omkring et bord, at der som udgangspunkt ikke deltager vagter i nævns-møderne, samt at nævns-møderne stort set aldrig er forsinkede, hvilket er sundt for de unge at opleve. Louise Traberg Smidt nævner også nævnets råderum og den opfølgende indsats:

"Jeg synes, at det er en fordel, at nævnet har en mere holistisk tilgang til sagerne end børne- og ungeudvalget, som alene skal tage stilling til kommunens indstilling. Der kan være mange forskellige ting i spil på et nævns-møde. Jeg

synes også, at det har stor værdi, at ungekriminalforsorgen laver opfølgning på nævnets afgørelse – ikke kun over for den unge, men også påser, at kommunerne effektuerer afgørelsen."

Advokaterne fremhæver også, at nævns-møderne afvikles forskelligt, og at det er definerende for de unges oplevelse, hvordan mødet bliver styret, herunder hvordan de unge bliver mødt, tonen på mødet, og hvem der stiller spørgsmål – det er en fordel, hvis også andre end dommeren stiller spørgsmål.

Advokaterne er enige om, at der på grund af lovens korte frister desværre ofte først beskikkes advokat kort tid før nævns-mødet, hvilket kan være en udfordring for advokaternes planlægning. De peger også på, at det ofte kan være svært at forklare de unge, at de ikke får en straf eller tillægsstraf i nævnet, men at der derimod er tale om en fremadrettet hjælp.

Jeg kunne godt tænke mig, at nævnet havde flere redskaber i værktøjskassen i forhold til at forpligte kommunerne. Jeg tænker især på de sager, hvor den unge anbringes på en sikret institution til en pædagogisk observation, og undersøgelsen ikke er påbegyndt i løbet af de første tre måneder, nogle gange fordi den unge skal afruses først. Det ville være godt, hvis nævnet kunne påse, at den pædagogiske observation blev iværksat hurtigere og inden for de første tre måneder, da anbringelse på en sikret institution er meget indgribende.

Anders Schäfer, advokat

To af advokaterne fortæller endvidere, at de få gange har oplevet, at nævnet har truffet afgørelse om foranstaltninger, som kommunen ikke havde indstillet til – og som ligeledes ikke blev drøftet på mødet – hvorfor afgørelsen kom som en overraskelse for både dem og deres klient. Tooba Panjsheri fortæller:

"Jeg har oplevet, at nævnet har truffet en afgørelse, som vi slet ikke havde set komme. I den situation var det umuligt at forberede sin klient, og jeg gik fra mødet med en ærgerlig følelse."

En advokat har især oplevet, at nævnet har gjort en forskel for forældre, der efterfølgende har givet udtryk for, at nævnsrådet var en god oplevelse, og at de var glade for, at der blev taget hånd om deres børn. En anden har oplevet unge, der blev glade for at blive anbragt uden for hjemmet og andre unge, der er kommet ud af et misbrug. Louise Traberg Smidt har opfattelsen af, at Ungdomskriminalitetsnævnet har en præventiv effekt på nogle unge og udtaler:

"Nævnet kan især gøre en forskel for den unge under 15 år eller unge, hvor det er første gang, at de begår noget kriminelt, fordi de hurtigt møder en konsekvens, hvilket kan have en afskrækkende effekt."

§

Advokatbistand

Ungdomskriminalitetsnævnet skal i mere indgribende sager tilbyde forældremyndighedsindehaverne og en ung, der er fyldt 12 år, gratis advokatbistand¹.

Retten til gratis advokatbistand gælder i sager om:

- 1) Gennemførelse af en ungefaglig undersøgelse under ophold på en institution, indlæggelse på et sygehus eller benyttelse af et børnehus, jf. § 32.
- 2) Anbringelse uden for hjemmet, jf. §§ 14-17.
- 3) Tilbageholdelse i forbindelse med en anbringelse, jf. § 18, stk. 1.
- 4) Samvær og kontakt, jf. § 18, stk. 2, eller § 32, stk. 2.
- 5) Opretholdelse af en anbringelse uden samtykke, jf. § 23.
- 6) Ændring af anbringelsessted, jf. § 24.

I sager om anbringelse uden for hjemmet, skal parterne tilbydes advokatbistand, selv om der er samtykke til anbringelsen, da mødet må udsættes med henblik på, at der bliver beskikket advokater, hvis samtykket bliver trukket tilbage under nævnsrådet².

Når den unge og forældremyndighedsindehaverne modtager indkaldelsen til nævnsrådet, bliver de vejledt om adgangen til gratis advokatbistand. Kommunens sagsbehandler har også til opgave at vejlede parterne herom i forbindelse med kommunens indstilling, hvis den ungefaglige undersøgelse peger på, at den unge bør anbringes uden for hjemmet³.

Hvis parterne ønsker advokatbistand, får de mulighed for at pege på en specifik advokat til at repræsentere sig.

Hvis de ikke har specifikke ønsker, vil sekretariatet beskikke en af de advokater, som har anmodet om at varetage sager i Ungdomskriminalitetsnævnet. Forældremyndighedsindehaver og den unge må ikke repræsenteres af samme advokat af retssikkerhedsmæssige hensyn, da de kan have modstridende interesser⁴.

De beskikkede advokater modtager sagens akter forud for mødet. Advokaten tager kontakt til sin klient og forbereder klienten til nævnsrådet. Ofte forbereder advokaten sammen med sin klient spørgsmål om forhold, som klienten ønsker, at nævnet bliver bekendt med.

I 2023 var parterne repræsenteret af advokat i 402 ud af 1132 hoved- og genindbringelsessager, der blev afgjort på et mundtligt nævnsråd, hvilket svarer til mere end en tredjedel af sagerne. I 118 sager deltog én advokat, i 217 sager deltog to og i 67 tre advokater i nævnsrådet.

1) Ungdomskriminalitetslovens § 46, stk. 1

2) L 84: Forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, bemærkninger til § 46, stk. 1, nr. 2

3) Ungdomskriminalitetslovens § 35, stk. 3

4) De advokatiske regler af 1. september 2022, artikel 8, stk. 2, nr. 1

6

Samarbejdet med kommunerne

Ungdomskriminalitetsnævnet arbejder løbende på at styrke samarbejdet med landets kommuner. Kommunerne spiller en stor rolle for behandlingen af sagerne i nævnet – da kommunerne tilvejebringer oplysninger til brug for den afgørelse, som nævnet skal træffe – blandt andet ved at have dialog med den unge og forældremyndighedsindehaverne forud for nævnsmødet og ved at udarbejde en indstilling og ungefaglig undersøgelse²⁵. Det er af afgørende betydning at sikre en høj kvalitet i det materiale, som nævnet modtager fra kommunerne, så den unge får den bedst mulige oplevelse i nævnet, og nævnet kan træffe den rigtige afgørelse.

Der er på den baggrund udarbejdet en generel vejledning til kommunerne på nævnets hjemmeside²⁶, ligesom skabelonerne til kommunens indstilling og den ungefaglig undersøgelse er revideret i samarbejde med kommunerne med det formål at gøre dem mere intuitive at udfylde.

Der er endvidere blevet iværksat et tiltag med telefonisk dialog mellem nævnets sekretariat og kommunen i sager, hvor kommunen overvejer at indstille til anbringelse. Formålet er at give kommunen konkret vejledning om juridiske og praktiske forhold forud for nævnsmødet, ligesom kommunen kan orientere om forhold, som nævnet skal være særligt opmærksomt på.

Endelig har der i 2023 været afholdt en række møder med flere af landets kommuner, hvor blandt andet sagsprocessen i nævnet, kommunens rolle inden nævnsmødet og nævnsmødets afvikling er blevet drøftet.

Samarbejdet med kommunerne og udbyttet heraf har understreget, at et tæt samarbejde og dialog mellem myndigheder er meget væsentligt.

Der er blevet iværksat et tiltag med telefonisk dialog mellem nævnets sekretariat og kommunen i sager, hvor kommunen overvejer at indstille til anbringelse. Formålet er at give kommunen konkret vejledning om juridiske og praktiske forhold forud for nævnsmødet, ligesom kommunen kan orientere om forhold, som nævnet skal være særligt opmærksomt på.

25) Ungdomskriminalitetslovens § 33

26) Se ungdomskriminalitetsnaevnet.dk

Vigtige budskaber til kommunerne

Følgende er vigtigt at have sig for øje i forbindelse med sagernes behandling i nævnet:

I lovgivningen er der en intention om hurtighed, herunder skarpe frister, som er politisk bestemt.

Kommunens sagsbehandler bør kontakte sekretariatet i den indledende fase af sagens behandling – særligt i sager vedrørende anbringelse.

Nævnet er et landsdækkende og uafhængigt organ (ikke en domstol), der træffer afgørelser (ikke domme).

Kommunens sagsbehandler bør kende sagsprocessen, så kommunen kan oplyse den unge og forældremyndighedsindehaverne om sagens gang og dermed skabe tryghed for den unge og forældrene.

Nævnet er ikke bundet af kommunens indstilling.

Kommunen skal som led i det personrettede tilsyn være opmærksom på at anmode om genoptagelse efter § 54, stk. 2, hvis der er behov for ændringer i forbedringsforløbet.

7

Påklagede afgørelser

Ankestyrelsen traf i 2023 afgørelse i 66 sager, hvor der var klaget over nævnets afgørelse.

Ankestyrelsen afviste at behandle tre af disse sager. En af sagerne vedrørte en afgørelse, som ikke kunne indbringes for Ankestyrelsen, og i de to andre sager var klagefristen overskredet.

Ankestyrelsen stadfæstede nævnets afgørelse i 49 sager og traf i 14 sager afgørelse om at ophæve eller ændre dele af nævnets afgørelse.

7.1 Ophævede afgørelser

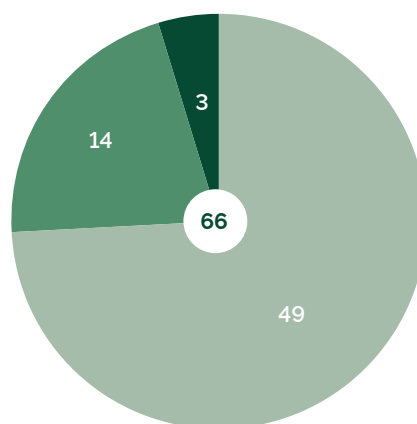
I fire sager har Ankestyrelsen ophævet dele af nævnets afgørelse.

I den ene sag – hvor nævnet havde truffet afgørelse om anbringelse uden samtykke, ændring af anbringelsessted og anbringelse på særligt sikret afdeling, og det alene var spørgsmålet om ændring af anbringelsessted, der var påklaget til Ankestyrelsen – ophævede Ankestyrelsen nævnets afgørelse om ændring af anbringelsessted og således også anbringelsen på særligt sikret afdeling.

Figur 12

Ankestyrelsens afgørelser i sager, hvor der var klaget over Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse

- Stadfæstelse
- Ophævelse eller ændring af nævnets afgørelse
- Sagen afvist

§

Klagemulighed

Når Ungdomskriminalitetsnævnet træffer særligt indgribende afgørelser om eksempelvis anbringelse uden samtykke eller anbringelse på en sikret døgninstitution, har forældremyndighedsindehaverne eller en ung, der er fyldt 12 år, mulighed for at indbringe afgørelsen for Ankestyrelsen¹, ligesom Ankestyrelsens afgørelse kan indbringes for retten².

1) Ungdomskriminalitetslovens § 55, stk. 2

2) Ungdomskriminalitetslovens § 56, stk. 1

Omkring en tredjedel af de afgørelser, som Ankestyrelsen har truffet i 2023, er blevet indbragt for retten. Alle de afgørelser, som er behandlet ved domstolene indtil videre, er blevet stadfæstet.

Ankestyrelsen bemærkede, at den unge, som på tidspunktet for Ankestyrelsens afgørelse endnu ikke var overført til særligt sikret afdeling i overensstemmelse med nævnets afgørelse, ikke skulle fraflytte den sikrede institution. Ankestyrelsen lagde vægt på, at den unges særlige behov for støtte kunne imødekommes i denne anbringelse med den iværksatte supplerende støtte i form af massiv 1:1 støtte, samt at der ikke var oplysninger om nye forhold efter mødet i nævnet, som kunne begrunde en anbringelse på særligt sikret afdeling.

I den anden sag stadfæstede Ankestyrelsen nævnets afgørelse vedrørende fortsat anbringelse, men ophævede afgørelsen om ændring af anbringelsessted og anbringelse på delvis lukket døgninstitution eller delvis lukket afdeling på en døgninstitution. Ankestyrelsen lagde vægt på, at den unge efter mødet i nævnet havde ændret sin adfærd, overholdt aftaler og indgik i de rammer, som det åbne anbringelsessted havde fastsat. Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at den unge profiterede af den behandling og de rammer, som anbringelsesstedet tilbød, og at den unge var i en positiv personlig udvikling og trivsel. Det var derfor ikke afgørende for den socialpædagogiske behandling, at denne skulle ske på en delvis lukket døgninstitution eller delvis lukket afdeling på en døgninstitution.

I den tredje sag – hvor nævnet havde truffet afgørelse om anbringelse, ændring af anbringelsessted og anbringelse på sikret døgninstitution, og det alene var spørgsmålet om anbringelse på en sikret døgninstitution, der var påklaget til Ankestyrelsen – ophævede Ankestyrelsen denne del af nævnets afgørelse. Ankestyrelsen lagde vægt på, at ophold på en sikret døgninstitution ikke var absolut påkrævet for at afværge, at den unge skadede sig selv eller andre, og at risikoen for skade på forsvarlig måde ville kunne afværges ved andre mere lempelige forholdsregler. Det var ikke tilstrækkeligt sandsynliggjort, at en flytning til en anden delvis lukket døgninstitution eller delvis lukket afdeling på en døgninstitution ville have været utilstrækkelig til at afhjælpe problemerne omkring den unge. Ankestyrelsen bemærkede, at kommunen skulle forholde sig til, hvor den unge fremadrettet skulle være anbragt og træffe afgørelse om konkret anbringelsessted.

I den fjerde sag havde nævnet truffet afgørelse om anbringelse med samtykke fra den unge og afbrydelse af samvær og kontakt samt hemmeligholdelse af anbringelsessted over for den unges far og øvrige netværk i en periode på seks måneder. Ankestyrelsen stadfæstede nævnets afgørelse om afbrydelse af samvær og kontakt samt hemmeligholdelse af anbringelsessted over for den unges far, som var den del, der var påklaget, dog således at perioden blev nedsat fra seks til to måneder. Ankestyrelsen ophævede dog nævnets afgørelse om afbrydelse af samvær og kontakt samt hemmeligholdelse af anbringelsessted over for den unges øvrige netværk, idet der ikke var en specificering af det øvrige netværk, og at en specificering kun i helt særlige tilfælde kunne undlades, hvis den unges netværk eksempelvis var meget stort og uoverskueligt. Ankestyrelsen lagde vægt på, at den unge i nærværende sag ikke havde et uoverskueligt netværk, herunder at den unge ikke var beskrevet med banderelationer eller anden lignende vanskelig identificerbar omgangskreds.

7.2 Ændrede afgørelser

I 10 sager har Ankestyrelsen ændret en del af nævnets afgørelse.

I den ene sag, hvor nævnet havde truffet afgørelse om anbringelse uden samtykke, ændrede Ankestyrelsen nævnets afgørelse, hvorefter den unge ikke længe skulle være anbragt, og bemærkede, at kommunen skulle træffe afgørelse om hjemgivelsesperiode. Ankestyrelsen lagde vægt på, at den unge var beskrevet som værende i god trivsel og positiv udvikling, profiterede af den medicinske behandling og gik til månedlig løbende evaluering af den medicinske behandling i psykiatrien. Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at forældremyndighedsindehaverne havde taget imod hjælp og vejledning, herunder arbejdet med at forstå og støtte den unge. Den unges behov for støtte kunne herefter løses i hjemmet.

I en anden sag traf Ankestyrelsen afgørelse om at ændre den af nævnet fastsatte genbehandlingsfrist på et år til to år.

Ankestyrelsen bemærkede, at den unge havde været anbragt uden for hjemmet inden for det seneste år, og at der ikke var oplysninger, der tydede på, at forholdene ville ændre sig væsentligt inden for den pågældende periode. Ankestyrelsen fandt herefter ikke grundlag for at fastsætte en genbehandlingsfrist, der udløb før det i ungdomskriminalitetslovens fastsatte udgangspunkt på to år.

I otte sager, hvor nævnet havde truffet afgørelse om anbringelse uden samtykke, ændrede Ankestyrelsen det konkrete anbringelsesgrundlag.

I en af disse sager fandt Ankestyrelsen, at der ikke var grundlag for at træffe afgørelse om anbringelse uden samtykke efter ungdomskriminalitetslovens § 14, stk. 2, nr. 2, på grund af overgreb, som den unge havde været udsat for. Ankestyrelsen anførte, at det er en betingelse for anvendelse af bestemmelsen, at der foreligger en erkendelse af eller dom for vold. Da der alene forelå oplysninger om vold, kunne anbringelsen således alene begrundes efter § 14, stk. 2, nr. 1. I en anden sag, hvor nævnet havde begrundet afgørelsen om anbringelse uden samtykke efter ungdomskriminalitetslovens § 14, stk. 2, nr. 1, nr. 3 og nr. 4, fandt Ankestyrelsen, at der ikke var grundlag for at træffe afgørelse om anbringelse på baggrund af utilstrækkelig omsorg for eller behandling af den unge efter § 14, stk. 2, nr. 1, idet der i sagsakterne var meget sparsomme oplysninger om forældremyndighedsindehaverne.

7.3 Underretninger mv.

Ankestyrelsen har i 11 sager afgivet bemærkninger til kommunen – og i et enkelt tilfælde afgivet bemærkninger til sagen – i forbindelse med afgørelsen af klagesagen. Bemærkningerne til kommunen har primært omhandlet behov for udredning af den unge, herunder psykologisk eller psykiatrisk, samt om den unges anbringelsessted var det rette.

Ankestyrelsen har i en enkelt sag afgivet bemærkninger til nævnet om, at Ankestyrelsen var bekymret for, om der var de rette pædagogiske kompetencer på den unges anbringelsessted henset til den unges særlige behov.

Nævnet har i ovenstående sager fulgt op over for kommunen med henblik på at påse, at der til enhver tid er den rette indsats over for den unge, og herunder i flere sager reguleret forbedringsforløbet som følge heraf.

Ankestyrelsen har i en klagesag pålagt den ansvarlige kommune at forelægge spørgsmålet om ændring af anbringelsessted for nævnet.

Ankestyrelsen har endvidere i en sag henstillet til, at kommunen opdaterede den ungefaglige undersøgelse, og i en anden sag kritiseret, at der ikke forud for kommunens beslutning om at indstille til anbringelse, ændring af anbringelsessted og anbringelse på sikret døgninstitution forelå en ungefaglig undersøgelse. Nævnet har i begge sager fulgt op over for kommunen og modtaget nye ungefaglige undersøgelser.

Herudover har Ankestyrelsen i en sag bemærket, at oplysningerne, der lå til grund for nævnets afgørelse, var mangelfulde, idet de underliggende akter til kommunens indstilling ikke var medsendt sammen med indstillingen. Nævnet har fortsat fokus på at påse, at de tilvejebragte oplysninger er tilstrækkelige til, at nævnet kan behandle sagerne og træffe afgørelse.

7.4 Domstolsprøvelse

Omkring en tredjedel af de afgørelser, som Ankestyrelsen har truffet i 2023, er blevet indbragt for retten. Alle de afgørelser, som er behandlet ved domstolene indtil videre, er blevet stadfæstet.

Retten har dog i tre tilfælde forholdt sig konkret til genbehandlingsfristen. Retten behandlede i oktober 2023 en sag, hvor Ankestyrelsen havde stadfæstet nævnets afgørelse om anbringelse uden samtykke med en genbehandlingsfrist på et år, hvilken frist svarede til udgangspunktet i lovgivningen. Retten tiltrådte Ankestyrelsens afgørelse om anbringelse uden for hjemmet men fandt grundlag for at nedsætte genbehandlingsfristen til seks måneder fra endelig dom, idet der var begrundet tvivl om, hvorvidt anbringelsesgrundlaget fortsat ville være til stede et år senere.

Bilag 1

Beskikkede dommere i Ungdomskriminalitets- nævnet 2023

Formand

Sanne Bager, dommer,
Københavns Byret

Næstformænd

Københavns Byret

Henriette Sartvin, dommer
Vivi Kahr Rasmussen, dommer
Lone Bach Nielsen, dommer
Merete Engholm, dommer

Retten på Frederiksberg

Christian Lundblad, retspræsident
Søren Hafstrøm, dommer
Peter Brund, dommer
Louise Falkenberg, dommer
Eva Hammerum, dommer
Mads Bjerre Østergaard, dommer

Retten i Lyngby

Elisabet Michelsen, retspræsident
Britt Falster Klitgaard, dommer
Ivan Larsen, dommer

Retten i Helsingør

Hanne Weirup Malten, dommer
Henriette Frölich, dommer

Retten i Hillerød

Jens Berg, dommer
Margrete Nissen, dommer

Retten på Bornholm

Henrik Engell Rhod, retspræsident
Andreas Bøgsted-Møller, dommer

Retten i Glostrup

Anders Thøgersen, dommer
Martin Broms, dommer
Morten Juul Nielsen, dommer
Nanna Blach, dommer
Helga Lund Laursen, dommer

Retten i Næstved

Ulla Tange Christensen, dommer
Gitte Holm Bagge, dommer
Camilla Ljørring Adamsen, dommer
Bo Rasmussen, dommer

Retten i Nykøbing Falster

Anne Bundgaard, dommer
Charlotte Saltoft Thorlaksen, dommer
Ole Stryhn, dommer
Brit Frimann, dommer

Retten i Holbæk

Marianne T. Øllgaard, dommer
Peter Rostgaard Ahleson, dommer
Niels Juhl de Neergaard, dommer

Retten i Roskilde

Linda Lauritsen, dommer
Anne Schultz-Nielsen, dommer

Retten i Odense

Torben Østergreen-Johansen, dommer
Henning Fuglsang Sørensen, dommer
Jes Kjølbø Brems, dommer
Franjo Stojanovski, dommer
Anni Brix Olesen, dommer

Retten i Svendborg

Anders Munch-Jensen, dommer
Camilla Felbo, dommer
Henrik Riis Andreassen, dommer

Retten i Hjørring

Niels Otto Jensen, retspræsident
Mette Fuglsang Mortensen,
retspræsident
Mie Obel Thomsen, dommer

Retten i Aalborg

Jette F. Skole, dommer
Helle Dietz, dommer
Katrine Waagepetersen, dommer

Retten i Holstebro

Anne Hedegaard Toft, dommer
Lasse Krister Svensson, dommer

Retten i Viborg

Laila Nitschke, retspræsident
Anne-Vibeke Dolleris, dommer
Kristian Palmann Jensen, dommer
Henrik Præstgaard Bæk-Jensen,
dommer

Retten i Herning

Charlotte Schrøder, dommer
Camilla Dalgaard, dommer
Jan Tino Knudsen, dommer

Retten i Randers

Marianne Hornbjerg, dommer
Kristina Skovbo Haurlev, dommer
Kirsten Schmidt, dommer

Retten i Aarhus

Mette Helby Jensen, dommer
Dot Buchtrup, dommer
Joy Winther, dommer
Helle Søgaard Larsen, dommer
Henrik Agersnap, dommer

Retten i Horsens

Sine Nascou, dommer
Tina Gehlert Schmidt, dommer

Retten i Kolding

Henrik Gjørup, retspræsident
Berit Viegaard Andersson, dommer
Bente Thanning, dommer
Niels Klitgaard, dommer

Retten i Sønderborg

Leon Fredgaard, dommer
Søren Rune Schrøder, dommer
Susanne Beier Lorenzen, dommer

Retten i Esbjerg

Gitte Nymand Nielsen, dommer
Lisbeth Christensen, dommer
Mia Grosen Skovbo, dommer

Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat

Bredgade 59, 1. sal, 1260 København K

Telefon: +45 9968 6600

E-mail: uknaevn@uknaevn.dk

UNGDOMS —
KRIMINALITETS
— **NÆVNET**